

Academia

Nr. 10 - 11
trim. III - IV
2002

Bârlădeană

Revistă editată de Societatea
literar - culturală "Academia Bârlădeană"

Din cuprins:

Medalion Romulus Dianu, de C.D.Zeletin

pp. 2 - 3

Destine, de Doina Teodoru - Gavriliu

pp. 12-13

Vasile Pârvan, de Mihai Luca

p. 14

Flori de narcis

*Flori albe de narcis,
Chemare-nfiorată,
Solie răsfățată
Pe grai de paradis,
Flori albe de narcis...*

*Flori albe de narcis,
Cântăți-mi înc-o dată
Povestea fermecată
De laină și de vis...
Flori albe de narcis.*

G. Tuloveanu

Din munte

*Pe zări de cristal
Eluna-n splendoare;
În codrul de fag
Suspin de izvoare.*

*Pe cerne de sas,
Pe munții săhaștri,
Eternul mister
Din lumile-albastre...*

*Spre vârfuri mă duc
Să scriu dragii mele,
Pe-o filă din cer
Cu raze din stele.*

G. Tuloveanu

Poezii, proză, cronică literară

Istorie, geografie, religie, medalistica

Concursul de creație literară "Vara visurilor mele", Ediția I, 2002

p. 7

ROMULUS DIANU CĂTRE ZOE G. TUTOVEANU

Romulus Dianu (1905 - 1975), ziarist de fin intelectualism și prozator interesant, era nepot al Zoei G.Tutoveanu (1872 - 1940) în felul următor: Elena, sora Zoei, căsătorită cu Theodor Maiorescu, descendant din Petru Maior, a avut cinci copii, printre care și pe *Vergilia*. Căsătorită cu George Dima, funcționar C.F.R., Vergilia a avut șapte copii, printre care și pe Romulus, ce și-a luat pseudonimul Dianu. Surorile Zoe și Elena erau vere primare cu tatăl poetului Ion Barbu, Constantin Barbilian.

Între Zoe G.Tutoveanu, cunoscută ca poetă sub pseudonimul Zoe G.Frasin, și nepotul ei, Romulus Dianu, a existat o strânsă legătură sufletească, dovedă prezența lui la multe din întâlnirile Academiei Bârlădene. Bucureștean format în medii artistice moderniste, Romulus Dianu îl prețuia pe G.Tutoveanu deopotrivă ca om și poet. Legăturile de rudenie îl plasau între poetul bârlădean și Ion Barbu. Apreciindu-i pe amândoi, plasându-se, practic, "între ei", Romulus Dianu n-a oscilat niciodată între cei doi poeți care, prin factură, erau extrapolați.

Pamfil Șeicaru, creator al marelui cotidian *Curentul* (1928-1944), a fost prieten cu G.Tutoveanu, în casa căruia a și locuit o vreme. Bâtrânul poet mi-a spus, prin 1955-1956, deci în ani primejdioși pentru o astfel de mărturisire, că poezia *Unui viteaz* din volumul *Balade*, 1920 ("În graiul tău sunt flăcări, nu cuvinte..."), este închinată lui Pamfil Șeicaru, care tocmai promise Ordinul Mihai Viteazul pentru eroismul dovedit pe front... Ulterior, marele ziarist i-a cultivat, la *Curentul*, atât pe băieții lui G.Tutoveanu, Polidor și Alexandru, cât mai ales pe nepotul Zoei G.Tutoveanu, Romulus Dianu, de un talent și o cultură superioare. Îl cultiva și pe Grigore Patriciu, și el originar din Bârlad, spirit înrudit prin umor, verve și subțiri intelectuale cu Romulus Dianu. Fidel ambianței

Adolescentul
Romulus Dianu

în care s-a format, și cum a trăit câțiva ani și în Tecuci, Pamfil Șeicaru l-a cultivat la *Curentul* și pe un tecucean, Romulus Seișanu (1884-1955), ziarist foarte cunoscut în timpul ultimului război mondial și care a suferit grele asupriri în anii ce au urmat...

Estet cu o structură de moralist, săgalnic și alert, ironic și voios, Romulus Dianu a scris romane ce se citesc și astăzi cu interes: *Viața minunată a lui Anton Pann*, 1929 (împreună cu Sergiu Dan); *Adorata*, 1930; *Nopți la Ada-Kaleh*, 1932 etc. Alte câteva cărți i-au apărut postum, undeva, încă așteaptă manuscrise netipărite. Publicistica e din plin vrednică să-i fie adunață în volum.

"Ar fi nedrept, într-o literatură restrânsă - scria G.Călinescu în *Istoria literaturii române...* - a nu cita romanele lui Romulus Dianu (...), romane de magazin ilustrat, ce-i drept, croite și înseilate rapid, dar dovedind o tehnică franceză și un umor balzacian superior adesea industriei lui Cezar Petrescu".

În sănul Academiei Bârlădene se simtea bine. Era fascinat de firescul existenței și de lipsa de grabă a lui G.Tutoveanu, de faptul că nu arăta lumii nici una din rănilor lui, pe care nepotul le cunoștea bine... Iată-l ce scrie, în *Stilul vieții sale...*, despre poet (*Păstorul Tutovei*, V, 8, 9, 10, 1942, pp.518-519): a fost "primul bărbat ce nu mi s-a părut îngrozitor, ci demn de a fi iubit, singurul real într-un nou de fumegoase forme incerte, singur potrivit cu înțelegerea copilărească, adică poetică, a vieții".

Dau publicitatei o scrisoare către Zoe G.Tutoveanu, păstrată în arhiva mea, ca un îndemn adresat membrilor Academiei Bârlădene de astăzi de a cerceta viața și opera lui Romulus Dianu.

C.D. Zeletin

Președinte de onoare al Academiei Bârlădene
București, 3 septembrie 2002

Tanti dragă,

Bcuria ce mi-a făcut rândurile dumitale las să mi-o ghicești din graba cu care îți răspund, acum la trei ore spre ziua, când venind acasă găsesc pe masa mea plicul cu gânduri bune de la Bârlad. Îți mulțumesc pentru grija ce arăți Corneliei și celorlați, ca și pentru neașteptatele complimente ce faci scrisului meu cotidian care, te rog să crezi, e în ochii mei desconsiderat și provizoriu. Cred că am trecut de vârsta literară. O educație făcută grabnic între oamenii realităților urgente (în speță ovrei) valorează de o mie de ori mai mult decât o bibliotecă citită și meditată. Și fiindcă eu am trecut și pe acolo, mă mulțumesc să constat că nu m-am cufundat de tot și că am timp să-mi reviu din reverie. E drept, tot mai fac poeme, dar alt fel. O mie de lei câștigați presupune - nu-i aşa? - tot atâtă inteligență și talent cât o poemă bună. Fac și "drăcovenii". Școala de la "Contemporanul" m-a învățat să mă deosebesc de scriitorii cu gulerul murdar ai cafenelii literare (generația Stamatiad, deși el e o excepție, prin eleganță!). După cum spuneam acestui "prinț al Parmasului", eu îmi schimb cotidian gulerul, ca să nu mă confundă lumea cu scriitorii. E o vorbă pe care mi-o voi repeta toată viața. Aici mi-am făcut mulți dușmani. Lui Minulescu i-am declarat categoric că l-am iubit până la dezgust și că nu e un scriitor,

nici măcar unul mic. În contra lui Crainic am ieșit violent de câteva ori. Chiar în contra moderniștilor mei. Cu Barbu nu sunt în relații bune. Le-am rupt, deși cred că e un poet mare; o știu, dar și el prea abuzează de talentul lui și face zahăr de candel pirogravat. Când am discutat cu unchiul Gigi¹, principal ne-am înțeles. De altfel, aderențele se stabilesc mai ușor între oamenii culți, decât între cei care cred că au același fel de talent. Nu-i aşa? Pot să-ți spun că citesc azi cu o voluptate crescută "discursurile funebre" ale lui Bossuet, care e un foarte mare geniu al catolicității, munte imens din care până azi s-au desprins două stânci, deja destul de mari: Renan și Anatole France. Așa încât iată-mă și alături de "bătrâni" cu care mă înrudesc prin geniu!... Și, pour revenir à nos moutons, îți voi spune că pe Valerian² nu l-am văzut cam demultisor. Mi-a cerut un articol pentru revista lui, care va apărea curând de tot (e chestie de câteva zile); dar nu i l-am scris, deși băiatul m-a și anunțat printre colaboratorii lui. E un băiat bun și de treabă. Nu ne înțelegem: el e prea cumsecade, și de-aia. Cum îl văd, îi cer numărul cu interviul unchiului. Trebuie să mă gândesc la un tip în care să lovesc cu frustele gânduri ale unchiului. Căci eu nu pot să laud decât înjurând pe cineva!! Planul cu automobilul îl cresc în sânge ca pe un bacil. M-am întors din vilegiatură, închipuiește-ți, decis să iubesc și mai departe o fată foarte bogată, cu care mă împrietenisem pe acolo. Știi că eu prind rădăcini acolo unde mă aruncă vântul: sămânță bună, pardon de expresie. Doresc lui Ando³ și lui Dodel⁴ un milion de sanse în ceea ce plănuiesc și eu. E timpul să ne dezmeticim. Educația bunului simt, a timidității și a cuviinței de familie e o educație proastă. Cred că și ei, ca și mine, și-o vor fi lepădat definitiv, ca pe un mintean înpăducheat.

Eu voi face gazetărie politică. Nu știu cât voi rămâne în redacția "Dreptății", recent apărută, dar în parlament mereu, ca observator al unui ziar, nu importă care: de stânga să fie, deocamdată.

Dumneavoastră ce mai faceți? Uite, mi-ar fi dor să viu odată iarna, să bem un vin curat moldovenesc și să flecărim literatură. Zău, dacă aș avea vreodată un băiat, tot literat l-aș face. Și o să-l am. Și o să-l fac, că am gânduri serioase. Deocamdată mi-am lăsat mustați!...

Sărută, te rog, din partea mea pe băieți, pe amândoii obrajii. Când vor veni în București, să nu mă ocolească. Spune unchiului toată afecțiunea și respectul ce-i păstrează, iar pe Dumneata lasă-mă să te pup cu dor și drag, ca pe vremea când îmi dădeai, în timpul războiului, cărțile lui Ando, să învăț.

Al Dumneavoastră,

Romulus Dianu

În București, la 14 octombrie 1927.

Note:

1. Poetul G. Tutoveanu.
2. Scriitorul Ion Valerian.
3. Alexandru Tutoveanu, fiul poetului.
4. Polidor Tutoveanu, fiul poetului.

G. Tutoveanu
Desen în creion
de Stavru Tarasov

Jocul ielelor

Poetei Aura Mușat

Iar mă cheamă unsprezece fete
La fântâni cu apă somnambulă,
Vor, pesemne, iarăși să mă-mbete
Ca să-mi pună greieri în căciulă.

La petreceri ele-ades mă-mbie
Să fugim de lumea astă hâdă
Și pădurea deodată-nvie
Iară luna-ncepe-atunci să rădă.

Cum danseză, Doamne, cum danseză
Ca-ntr-un cerc de stranie plutire,
Toate parcă, doar un vis visează:
O poveste-ntreagă de iubire.

Mi-i sortită mie numai una
Tot ca ea și eu tot un lunatic,
Să-mpărțim în două mătrăguna
Să, din ierburi, cântecul de broatic.

Dăntuiesc la ineditul praznic,
Până-n zori, înconjurat de iele,
Că m-au pus la greieri să fiu paznic
Să-mi cosească pajiștea de stele.

Otrava

Mi-ai intrat în sânge ca veninul
Ce-n călcâi încearcă să pătrundă
Să, îndată ce începe chinul,
C-o durere dulce te inundă.

Și neliniști prind apoi să bată,
Gelozii încep curând să sape,
Liniștea din suflet de-altădată
Tulburând amestecul de ape.

Vine-un nor ca o amenințare,
Se încruntă-n urma lui seninul,
Urcă-n mine semne de-ntriebare
Și oftează, din rărunchi, suspinul.

Dorul și el îmi sporește chinul
De cu seara până dimineață
C-ai intrat în sânge ca veninul
Otrăvindu-mi sufletul și viața.

Petrus ANDREI

RUGĂ

Pentru victimele nebuniei criminale

V

Iartă-i, Doamne,
iartă-i pe cei morți,
că ei purtând păcatele supreme
au căzut în moarte
mai devreme,
că pe criminali îi iartă toți
în judecătorii, în tribunale
și în instanțe internaționale...
chiar tu îi ierți și este cu putință
când ne înșeală
că dovedesc un strop de pocăință...

II

Doamne, de la tine am învățat
ce înseamnă iertare
pentru păcătoșii cei din veac...
noi credem în căință și în îndurare,
că, așa cum știm, orice păcat
în noaptea neputinței poate fi iertat,
dar iartă-i, Doamne,
te rugăm, de poți,
iartă-i, iartă-i pe cei morți,
nefericiți, dacă-i mai socoți...

III

Iartă-i, Doamne,
iartă-i pe cei morți,
iartă-i devreme sau târziu, pe toți,
că de nu ar fi purtat păcatul sănge
din dimineață în care s-au născut,
cei morți de timpuriu
azi ar fi putut să aibă parte
de o bucurie când vine Moș Crăciun
și nu ar plângă rătăciți la porții;
iartă-i, Doamne, pe cei morți,
fără duioșie, sau fără cuvințe;
unii din ei, Doamne,
nu au nici morminte
și poate n-o să mai aibă
niciodată odihna cea de lut
că moartea lor a fost la loc tacut...
iartă-i, Doamne, iartă-i dacă poți,
că pe criminali îi iartă toți...
chiar Tu, statonic veșnic în credință,
îi chemi la pocăință,
iar pe cei morți deja i-am judecat
și i-am condamnat
pentru cel mai mare al lor păcat,
că s-au născut...

IV

Iartă-i, Doamne,
iartă-i pentru noi,
nu mai putem dormi, ni-i amintim
și-n miez de noapte nu mai atipim...
iartă-i pe copilul înăbușit
în pungă, învelit în foi
și aruncat la lada de gunoi
iar Moș Crăciun nu a aflat urgia
și poartă în desagă jucăria
cu care s-ar fi putut juca,
aici acolo undeva,
zglobiu și frumușel,
râzând, plângând, sugând un degetel...
iartă-i, Doamne, iartă-i și pe el
și nu-l uita, mic, prăpădit și ușurel,
că mama, criminală, drept răsplătită
se bucură de-o dreaptă judecată
și va găsi, desigur, de nu are
mult mai târziu o veșnică iertare
pentru că se știe, așa suntem
cu toții iertători cu criminali, cu hoți...

și poate că nu ea e pedeapsa ce se cuvine...
ea te privește pe Tine,
că numai tu mânăuiești răul și binele,
destinele lumești...

VIII

și încă te rog, Doamne,
iartă-i pe cei morți
iartă-i pe fiecare pe rând, dacă poți,
că eu nu pot să știu
câte păcate purtau nici cât de grele,
că nici o iertare nu le-a fost dată,
că ei n-au avut și nici n-o să aibă
în vecii vecilor drept la judecată
mai strâmbă, mai dreaptă,
ei pur și simplu au fost condamnați
și atât, iar sentința imediată
a fost executată,
s-a pus punct final
fără discuții, fără avocați, fără tribunal,
fără drepturile omului,
fără închisori unde poți să mori
dar și trăi cumsecade, mai bine, mai rău...
o instanță de Sus
i-a osândit fără drept de apel,
cu ei s-a jucat destinul nițel
și în câteva clipe totul s-a isprăvit
și nimeni nu a intervenit...
în ei, în chip dureros, a murit încă o dată
un Isus Hristos întuit pe cruce...
iartă-i, Doamne, iartă-i de poți,
iartă-i încă o dată pe morți
pentru ce n-au facut,
pentru că singura lor vină
este că s-au născut
și orice în lume s-ar întâmpla
ei nu mai pot învia...

VII

și încă te rog, Doamne,
te rog neîncetă,
iartă-le morților orice păcat,
ia din când în când seamă
că viața lor a fost de pomană,
că cineva s-a jucat așa cum se joacă
pe pământ cu orice păcat, nepedeosit...
dar ei au fost condamnați
fără drept de apel de un tribunal
care nu are în lume egal...
acum, aici, oriunde, frigul morții pătrunde

IX

ru ga vinovată, ru ga mea
nu-i spre folosul meu sau al altcuiva,
e, Doamne, pentru Tine
că eu, oricât aș ști din ce e rău,
din ce e bine, nu se prea potrivește
cu vrearea Ta supremă, dar am văzut
atâtea de când sunt:
cum moare omul cel nevinovat
și cum e criminalul achitat;
cum hoțul fură de la cel sărac
și cum nici o instanță nu-i vine de hac;
cum mor copii și mame în războie,
iar cei ce pun la cale un genocid
îmbrăcă straie sacre și deschid
lăcașuri pentru cine știe ce dezmată;
cum zeci și sute, mii de inocenți
îmbrăcă haina morții fără știre...
de unde, Doamne, această moștenire?...

X

dacă te rog iar, Doamne
ca să-i ierți pe toți, o fac nu pentru mine...
eu sunt de unde și de când
un simplu muritor de rând
fără putere, fără cuvânt...
Tu însă ai și forță și putință
să faci dreptatea așa după credință...
iartă-i, Doamne, iartă-i pe cei morți:
copii, femei, bătrâni, pe toți
care-au murit în chin fără păcat,
că pe criminali, pe hoți și pe tâlhari
îi salvează orișicin...

o întreagă lume e pusă pe fapte mari:
construiesc închisori cu tam-tam, lăutari
cu învoiri de sărbători să se distreze ucigașii
și până la întoarcerea lor anonimă
mai înfăptuiesc câte o crimă...
iartă-i, Doamne, pe morți,
iartă-i pe toți, că ei în ultima instantă
sunt singurii condamnați fără speranță...
definitiv, fără apel...
ei și-au purtat, fără habar,
actul de deces în buzunar...

Ioan BABAN

24-25 decembrie 1999

Din volumul „Apele tăcerii” în curs de apariție

FABULE ILIRICE

Și astăzi vorbeau camendeane și să...
nisi pe mărturie...
în locuri să nu să...
1
Nașterea fabulei

Cândva, pe când mamuții-n turmă cutreierau pământul,
iar oamenii-nvățau, alătura de mers, Cuvântul -
urcând pieptiș, în valuri, prin calendar, la mal,
când fugăring, când fugăriți, da'n permanență, vertical -
un șef de trib l-a căutat pe omonimul dintr-o turmă
ca-n ultimele gesturi comune să-i dea salutul din urmă.

Venise timpul securii de război!

Venea măcelul....

În fabulă-i răstălmăcit mobilul și nicidcum modelul.

2

Şefuitarul

Un miel zburdalnic, fără minte,
s-a rătăcit de turmă, într-o seară,
de-a început să zbieare ca o fiară,
lăsând să-i cadă lacrimă fierbinete.
Târziu de tot, el blând a adormit.
În vis, i-a apărut câmpia fără băltă,
pe care lupii o pășteau de laolaltă,
iar ei îi ciobănea...

Și s-a trezit.

- Mă ierți, îi zise lupul, te îndură
că-ți privegeai eu somnul. Dar,
să știi, n-a fost în zadar:
miroși de la o poștă a frigură.
Și te invit să mă urmezi, fărăte!

După o pauză semnificativă,
umplându-i-se gura cu salivă...

- Ce mai tremuri, că nu ești oaie.

Morală este lesne de înțeles:
Când șefu' te poftescă, nu ai de ales.

Vrăbioiul, rățoiul și vrăbiuța

Moto: „Orice asemănare
cu șefi de inspectare,
cu șefi de cancelare,
cu profi, cu profesore
e... pură întâmplare!”

Un vrăbioi, ce-i drept, un oarecare,
primi în stol suprema-nsărcinare
de-a face-o mămăligă maare-maare
ca s-o împartă-n post la fiecare.
Rățoiul, ce era la nas ciufut,
cu capul chei ca un ardei umplut,
cu burdhan, să nu-l cuprinzi în brațe,
dar vulpe la privire și la mate,
fu pus, să nu se îște vreun scandal,
șef-mămăligă teritorial.
Să fi văzut atunci, dragă nene,
cum începură-a se umflă în pene
și-a măcăi, când gros, când mai subțire,
și-a se îndece cu virtuți de sire,
și-a ciripi, și-a sta cu ciocu-n sus,
de îți venea să râzi cu presupus!
Așa fiind, îndată-nștiințăra
ca ei ghicesc cu mațele afară,

chemându-i pe acei din toată breasla,
pe cei ce n-aveau sigură colească,
ca să le fie-n cele de-ale gurii
cei mai de vază dintre toți auguri.
Așa, fiind sorocul împlinit,
rătuște, găște, vrăbii au grăbit
ca să le dea ceva de... ciugulit,
și fiecare depunea suplică
spre-a căștiga un boț de mămăligă.
Veni, la rând, postita vrăbiuță,
cerându-și dreptul la mămăligă:
- O, zei, prieteni, bună, ce halal
să vin dintr-un copac de peste deal
la vrăbioiul nostru general
și la rățoiul lui cu bot de cal!
Cred că mi-ți da nu o mămăligă rece,
că doar eu am ciripit de zece!
Dar vrăbioiul zise: - Vezi, la noi
tu n-ai hârtie pentru păpușoi,
dar pipota să nu ti se atâțe,
putem să-ți dăm un post doar la... tărâțe,
să-ți intre-n minte pentru altă dată
să pleci de la sobor neanunțata!

Morală, care ne interesează,
este că vrabia... mălai visează
și e de-a dreptul comicul vulvoi
să pui la mămăligă un... rățoi!

Simion BOGDĂNESCU

Editura SFERA

MIRCEA COLOȘENCO

CLIMATE

Versuri

EDITURA SFERA BÂRLAD

Trepte refuzate postmodern

În universul ei domestic, găina
se simțea mai umilită decât rață,
care putea să-și ducă altfel viață:
știa ca să înnoate și nu se căina,
trăind și-n apă fără preget.

- Co-co!, cotcodăci găina-n zori,
ce-ai făcut și la care mari doctori
ti-ai pus plielă subțire la fiște deget?
Că te scalzi și-ți cauți de-ale gurii

nu prin gunoi ca mine, ci în iazuri... so

- Tu pentru-atâta lucru-ți faci necazuri?
răsunse rața. E datul naturii!

**Nu rareori, uitându-ți obârșia, ramul,
te vrei un altul, alt grai, alt'neamul.**

- Noi, în lumea noastră, nu avem spitale -
se-adresă albina unui trântor care,
arâtându-se foțos, căzu pe spinare
și-și frânse o-aripă - nu avem nici școale,
unde să te-ajute cineva, prin faptă,
să ajungi în viață până la bâtrânețe...

- Multumesc din suflet că îmi dai povetă,
răsunse insul, dar cine măndreaptă?!

**Când mielușelul are nevoie de-ajutor,
după ce i-l dai, pune-i judecător.**

5

Revolta în genunchi balcanici

O solie a iepurilor de câmp a mers cu jalba în proțap,
la capătul pământului, să ceară marelui rege îndurare,
că n-au reușit să se pregătească prea bine pentru vânătoare,
întrucât dușmanii le-au ucis în vară puii pe un cap.

- Atâtia cât sunteți ieșiți din văi, de după dealuri
și n-așteptați de la Măria-Sa, cumva, maternitate,
le-a spus vulpoiul, marele sfetnic, la intrarea în cetate;
sunteți supușii lui iubiți și pentru voi jertfește idealuri!

**Celui mare jalba să i-o duci,
acoperind ploconul, printre uluci.**

6

Ars criticae

Un papagal berbant cu suflet de artist,
un arlechin voievodal din vremi trecute,
ieși odă din colivie pe tăcute
și începu să joace-n ritm aiurist.
Părea un ghem de puf de pernă răvășită,
pumn de confetti aruncate-n mire,
snop de crepuscul având mii de fire
de lumini, drăcie slută și teșită.

Obosit de zbucium, se opri din vaer.

Pisica l-a pândit și l-a mâncat în pripă
de n-a rămas din dânsul, într-o clipă,
decât un alter ego al dansului prin aer.

**Nu de puține ori, din omul de creație,
Terestrul ospăt critic las'o aberație.**

Mircea Colozenco

Voci din manuscris

...mai ieri
mi-a scris moșul din străfundul
amintirii,
dorea vești din viața pământului
adunat să-l hălăduie fiii

arborelui
mai mult sau nu vrednici!...

...înlănțuit în teama dezamăgirii
nu i le-am depănat limpede,
să nu-i turui arșița zilei
(hrăpărea neghină împânzită-n
suflete!).

din negura vremii mi-a scris tata 'ndrägit,
voia știri din tihna țărânei sfârtcate
de obuzele lumii ce i-au frânt piciorul...
dacă soarele e, pe unde-mi petrec pașii?

Sub lacrimi din obârșia în zbucium
m-am sfiat să-i bântui linisteia
cu gâlceava iruptă semenilor
(mereu tocila de fi),
să-i spulber rămasele-i vise.

...azi
din valea timpului,
fratele mă întreba
ce e nou printre noi,
pe ulițele satului, prin mințile rămase,
nebănuind cum tortura pruncul

vocile tăbărâte din manuscris
să sfredele inima nămolită sub adevăr!...
Trezit, am răcnit la zei țării
învesmântați în conștiințe:

- nu e schimbă nimic!

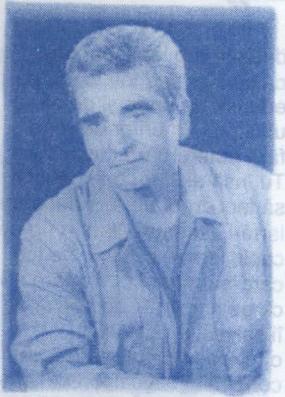
Sărmanii lei...

Ger aspru apasă pământul,
scârțâie piatra albă pe apă,
geme mormântul sub talpă,
vibrează-n suferință
și tângue năuntru...

geamurile prinse-n cleștar
nasc bocna în casă,
sfârâmă luciul vietii amar
(întruna la fel)
foamea inundă-n tacere crăiasă...

urbea-i o zoo cu lei și ne-lei
grămadă-n asternutul
de gheăță și rații de grevă,
cu paznicul crud, surd
la voci din sărmanii de ei...

Iorgu GĂLĂȚEANU
Din volumul "Voci în manuscris", Editura Junimea, 2002.

CONCURSUL DE CREAȚIE LITERARĂ „VARA VISURILOR MELE”, Ediția I, 2002,

organizat de revista "Amurg sentimental", București (redactor-șef Ion Machidon) și Cenaclul "Visătorii" al Liceului din Puiești - Vaslui (coordonator Petruș Andrei), a premiat pentru secțiunea poezie pe: Andrei Patrăș, Iași; Vasile Vicențiu Dinovici, Pașcani, jud. Iași; Gheorghe Silea, comuna Frasin, jud. Suceava; Adriana Gafenco Arsenie, Roman, jud. Neamț; Aurora Barcaru, Bacău; Matei Cristian, București; Dan Sandu, comuna Berzunți, Bacău s.a.

Jocul delfinului

Din lumea apelor sosi delfinul,
o singură dată să-mi vadă trupul:
„Ce mult te iubesc!”, mi-a spus fericit
pe asfințit unduindu-și profilul
în salt spre afund.

Valuri crescute înlănțuite să ne despartă,
în urma meduzelor verzi să atingă
mirarea primei noastre iubiri.

Și astăzi verile caniculare-mi usucă
nisipul sub tălpi,
în inimă simt arsură ciulinilor.
Departă, prin locuri unde nu sunt cărări
coboară cerul de foc
și se adapă în mare-nrosind
jocul nedeslușit al delfinilor!

„Ce mult te iubesc! Ce mult te iubesc!”
Trupul meu capătă dimensiuni de strigăt acvatic
învăluit în ninsoare.

Aurora Barcaru - Bacău

Suflet cu peisaj

E mai largă ziua înspre apus
Și liniștea e mai joasă.
Se inundă câmpurile de roșu de raze.
Îți poate plângе sufletul
în culori de toamnă.

Spre dimineată, către margini
Dealurile stau de vorbă cu zorile
Și liniștea se odihnește
Pe obrazul nesărutat al lunii.

Adriana Gafenco-Arsenie - Roman

Haiku

Cuvintele-mi sunt flori înmiresmate,
cu litere răsfirate-n vânt.
Ce colorate-s înțelesurile, toate,
și cât de parfumate-n al meu gând!

Matei Cristian - București

Cântec

În alb îmbraca-mă-voi
înainte de moarte.

Când pasărea morții în noapte vesti-va
Chemarea uitătă cândva,
La ultima cină de taină, festivă,
Cu Tine eu, Doamne, voi sta.

Ca pruncul cuprins de-un întâi răsărit
La Tine găsi-voi repaus
Și, tainic, Te voi recunoaște, uimit,
Ca-n drumul, demult, spre Emaus.

Din 'naltele ceruri cânta-vor monade
și larg voi deschide fereastra,
Apoi voi porni spre stelare armade
Departă de lumea aceasta.

Cel care trecusem cu sufletul prin
Atâtea migrații barbare,
Voi merge-n sfârșit unde nu e suspin,
Nici teamă și nici întristare.

Când candela lunii în zorii de zi
Încet se va stinge, eu, poate,
În străiele albe ușor voi pluti,
Pierdut, cu iubirile toate...

Andrei Patrăș - Iași

Psalm XVII

Te cau în mine, Doamne,
mi-am adus aminte de Tine
mai degrabă cu o zi...

Versului meu, Tu i-ai dat
dulceața soarelui
și a izvoarelor.

În liniștea
rugăciunii mele
se aude
talanga mioarelor.

Gheorghe Silea-Frasin - Suceava

Miel Pascal

Livrează, Doamne, cuțitele din cer
s-a comandat o cină mare pe pământ,
sunt ținta tuturor, o știu prea bine
și primului venit, în zori, o să mă vând.

Nu prea târziu dar nici nu prea devreme
când cumpăna din noapte s-apleacă înspre zi,
iar mirii își sărută miresele și pleacă
și viața brusc se mută în verbul a nu fi,

Aruncă, Doamne, cuțite în neșire
sunt miel pascal doar azi și iuda-n devenire.

Vasile Vicențiu Dinovici - Pașcani

Chiromanie

mai ții minte
nimeni n-a luat în seamă
în vara aceea
tabloul pictat în palmele tale
ca o fițuică pentru copiat
dulce povara de poame
de păsări de ceruri uscate
zaharisite dulceți
până și cântul cleios
răstignit în gâtul cocoșului
de munte vândut mai apoi
la mica publicitate.

Dan Sandu - Bacău (Berzunți)

LA O ANIVERSARE

nu prin gunoi ca mae, ci în iazur...

- Tu pentru astă lăcru-ji faci necazuri
răspunse rata. E datul naturii!

Simion Bogdănescu a împlinit 50 de ani.... „E mult de când scria un vers la lună/ și îl citeau portarii de liceu...” La rotunda vîrstă, poetul are îndeajuns de multe motive să se simtă împlinit: scrie și i se publică poezie; este citit și recunoscut, a fost adoptat de conclavul confrăților ieșeni și nu doar, și suntem îndreptățiti să credem că nu e departe vremea când recunoașterea sa va trece și de alte bariere...

Simion Bogdănescu îmi pare tipul poetului deopotrivă înnăscut și construit, într-o neconitență facere/ardere. Cum coexistă poetul, profesorul de literatură, omul cetății? Cu firescul celui ce-și știe locul, sobru, fără morgă. Greu de știut dacă există un Ion Puflea de zi și un Simion Bogdănescu de noapte. Mult mai probabil, omul, profesorul sunt mereu însotitori de poet: profesorul oficiază cu gravitatea, profunzimea și, adesea, patosul pe care îl știm din poezie și din aparițiile publice. Când nu e la școală, ni-l închipuim la masa de scris și de citit: poetul are nu doar *cultul*, ci și *cultura* poeziei și nu e greu să-ți dai seama de temeinicia calității sale de cititor și avizat cunoșcător al poeziei universale. Îi citează undeva pe câțiva din cei de la care se revendică: Eminescu, Baudelaire, Pușkin, Nerval, Ady Endree Rilke, Jimenez, Apollinaire, Bacovia, Trakl....

L-au citit și înțeles mulți cunoșcători ce au lăsat și mărturii scrise. I-am răsfoit recent volumele și îi dau dreptate lui Th.Codreanu: dacă poetul se avântă în lumea formelor moderne, e pentru că le stăpânește cu finețe și siguranță pe cele clasice. Așa se face că-l putem urmări în ritmuri și tonalități diverse, recunoscându-l mereu: în

Trup pustiu

„...Au dispărut poveștile, și tot mi-i teamă
că voi muri prin somn și n-o să știu
ce chip se tot strecoară dintr-o ramă
să-mi bănuiască trupul meu pustiu...”

Editura ARANIA

SIMION BOGDĂNESCU

TOTEM INTERIOR

DEBUT

Editura SFERA

Simion BOGDĂNESCU

Apa
vie
și
smiceaua
de
măr

Editura SFERA

Editura TIMPUL

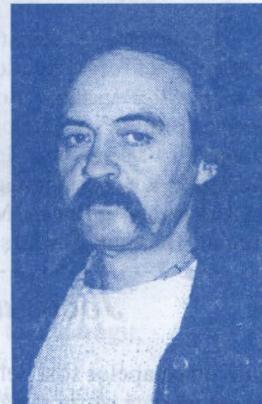
Simion Bogdănescu

Spic de idei

„Odată/ se va întâmpla așa de frumos/ cu noi,/ că ne vom face de aer.../ și vom adia.../ vom adia...”

„Punctul visării” ori „Sentimentalist”, ca și în „Adică I ori II”. Așa se regăsesc poetul ce „ascultă-n intuneric mere” cu acela „închis într-o poveste aleasă lângă mere blânde”, ori care vede „cum mărul de măr s-a dezlipit”. Așa se întâlnesc „nuca de la Hupca” din *Doina*, cu „nuca, urmă de iepure, urmă de frică, singurătate de arbore” din *Cumva elegie*.

Să-l urmărim pe mai departe pășind „în sanctuarul blânelor cuvinte”, în căutarea „crinului himeric”, găsind noi incantații ca în „rouă nu e rouă/ rouă nu ne plouă”, întrebându-se/intrebându-ne *Ce-i?* Ce sunt „furnicile, ori păpădiile, ori șerpii copilăriei?...”

Să-i audă Domnul rugă: „nu mă lăsa vibrării fără graiuri” și să ne scrie încă și încă o *Poveste de când lumea, închipuindu-se/inchipuindu-ne Odată*: „...Odată se va întâmpla așa de frumos/ cu noi,/ că ne vom face-o cenușă/ după care un băiat/ rătăcit în codri/ va încerca să vină/ înapoi...”

Pentru că îl iubește pe Apollinaire, am să-i mai spun că a atins, în toamnă aniversară, ceea ce poetul „Alcoolurilor” numește „aprinsul anotimp”, „vremea rațiunii arzătoare”, „vara aprinsă și plină de rod”. Și pentru că i-am promis să-ncerc, îi ofer, cu toată modestia, această strofă tălmăcită.

Corps déserté

„...S'en sont allés les contes mais moi j'ai le coeur gros
je mourrai en sommeil et rien je ne saurai
de ce visage glissant d'un cadre de tableau
afin de reconnaître mon corps abandonné...”

Prof. Elena POPOIU

DESPRE NIMIC!

Şi ce să mai scriu, în acest tărâm al lui Eol, bântuit de toate grafemele, Stephen Dedalus? Despre ce să mai notez, când pe fluviile lumii curg ziare și reviste și cărți? Despre NIMIC! „NIMIC” este placșeta de versuri a unui interesant poet despre care aproape nimeni n-a încercat să se pronunțe. Apărută la Editura „Litera” (1993) în regia autorului, este, de fapt, un amplu poem, structurat secvențial, în registre de poeme succințe, toate unitare ca ton, viziune și scriitură, semn că, semnată DAN CHELARU, acesta, autorul, știe prea bine de la E.A.Poe că emoția lirică este scurtă. Și totuși, poemul are bătăie lungă!

Am citit poemul înainte de a începe să scriu și am cunoscut-o pe poetul Ioan Alexandru, cănd am întâlnit-o la o expoziție de artă plastică la Muzeul Național de Artă din București. El a venit cu o carte de poezie și mi-a spus că este unul dintre cei mai buni poeți români. Am citit poemul înainte de a începe să scriu și am cunoscut-o pe poetul Ioan Alexandru, cănd am întâlnit-o la o expoziție de artă plastică la Muzeul Național de Artă din București. El a venit cu o carte de poezie și mi-a spus că este unul dintre cei mai buni poeți români.

Dan Chelaru, după ce a mucenicit zile de ani asupra poeziei, s-a prezentat totuși la Editura „Litera”, unde, când pe culoar i s-a cerut titlul, a trăsnit-o: „Ce titlu? NIMIC!” Probabil se gândeau la ghidușia magistrului Mihai Ursachi: „Un om din Tecuci avea un motor/ Și nu i-a folosit la nimic!”.

Furios ca Henri Michaux (care pe cății îi întâlnea, pe toți îi pocnea, în imaginar, desigur), bârlădeanul nost lovește magistral în sintaxa lirică tradițională, după principiul (și acum îndrăzneț) al avangardismului, înțelegând că acesta n-a pierit, ci ne pune mereu în gardă. De fapt „NIMIC” este un poem-pamflet, cu sucuri argheziene, și-l bănuim pe autor că, dacă ar fi fost, în veacul trecut, studinte la Blaj, cu siguranță ar fi inventat o piesă de teatru, să-i zicem: „Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa”: „Aici îi scris aşe: că n'ai nimica, nu te temi de mine, nici nu dai nimări nimica, nu ceară de la tine nime nimica”.

Aşa, eul său liric se autopersiflează și ironizează dintru început orice artă poetică: „dacă nu eram eu/ raguza dalmata și tata/ damnata/ pe sub tălpile deșertului/ mironosița pietrei de onix/ pedepsesc la fix/ bat/ mă izmenesc/ mă sclifosesc/ anatemizez/ boscorodesc în volutele zadarnice peripatetice”. Atacă, astfel, printr-un soi deizar descântec (monolog ironic-licențios), ca-n „Occisio Gregorii...”: „pă lunei,/ pă macavei,/ pă marțolea/ cu fasolea,/ pă miercurata/ vinerata/ care mâncă pe tata”. Atacă și nu atacă, refuză orgoliul celor ce vor să

creeze mioritisme, imagini, poze dinainte știute, marea inspirație nefiind, după el, decât o aventură „cu săpăliga prin vămi”. Nici nu întemeiază religii, evanghelii pentru naivi și propoziții oraculare pentru urechi surde: „nu m-am învrednicit să-mi inventez patrie/ după cum nu mă învrednicisem/să devoalez curci imortele...”

Într-o personală discursivitate neologică, poetul izbește metafora-șoc, risipind prejudecările mioritice, imagistice, ritmice, considerând că „sonetul și-a găsit nănașul” (bucuros aș fi să reapară un creator de sonete, ca să opreasă - e nevoie - teribila elucubrație textualistă și invazia de licențiozitate dumnezeiască): „pune-i benzina pe tâmplă/ dă-i pedeapsa care ești tu/ fluierătorul poienii represive/ vino și explodează-ți stigmatele/ gemi abstract/ jemi abstract/ azilul meu necruțător/ bușeala mea împodobită/ neutrul meu avort” (parcă sună à la Henri Michaux!). Peste curgerea accentuată a secvenționărilor sintactice personale prezidează metafora surpriză, cu farmec și sânge de poezie autentică, într-o tehnică pe care o ghicim deliberată: „pentru carmen/ această marie maximă/ din idealul cozii/ ei nestinse/ nu curge lapte/ curge cucuveaua alfabetică/ sărut semnele citării/ cum aș săruta un brici”.

În fapt, reface mioritismul (subtil) prin atitudinea Meșterului de la Argeș, pentru că lupul e la fel de mioritic și de autohton ca și miala (mioara năzdrăvană) păzită în întoarcerea la țărână. Dan Chelaru se reîntoarce la condiția primordială, într-o ipostază naturistă, ca și poetul Carl Sandburg, cel ce păstorea capre: „cum lupii nu umblă/ pe la universitațile mute/ eu nu eram fântâna din lup/ sunt lupul din fântână/ și moartea mea nu va putea muri”. În fapt, mioritismul simulat, iar nu cel autentic, îl ironizează poetul, poza în spatele căreia mulți își ascund lipsa de originalitate, impotența creatoare, locul de unde se vede golul plutitor într-o oglindă pe măsură, tautologia, lipsa posibilității de a mai înainta: „mielușeaua ținea locul nimăului/ nu numai că nu s-a răstignit/ dar nici nu avea cum în lipsa complinirii/ se îmbulzise mă rog careva să facă hermeneutica şomoiogului/ (...) ce ding an sich/ řuguiešti poate/ să vezi mătăluță dragă marțafoi/ să vezi pirițifleașcă/ și apoi să faci gâți/ (...) primul pai nu putea fi făcut cruce într-un mod special/ câinii îl repezeau/ mâțele îl stucheau ce mai/ drumul oilor ciuca bătăilor”.

Să mai creădă astăzi cineva în mitul tradiționalist al jertfei creațoare e o întreprindere la fel de rizibilă și de riscantă. Poetul se mulțumește doar cu o fărâmă de glorie de nimic: „se va făuri cândva/ un puț/ drăguț/ spre târgoviște/ o chindie pe jos/ chelarul dan/ țaran târât/ de izvoare”. Decât cititorul (domnița!) să mai stea „pe canapea”, mai bine, blasfemiază autorul, să aibă „digestie de pumnale!”

Simion BOGDĂNESCU

FATA DIN CEASCĂ

De multe ori îmi aleg un punct pe care-l privesc într-o disperare absurdă, exagerată, până ce acesta se topește în imaginea mea. De multe ori mă uit în același punct fix timp îndelungat, îl văd dublu și tot de atâtea ori nu-l văd deloc. Astă fac și acum. Privesc insistent modelul de pe o ceașcă de cafea abandonată pe masă și am impresia că văd un trup înfășurat într-un voal, sfâșiat la colțuri de foamea sadică a unor bestii. Bănuiesc că sunt bestii pentru că de fapt observ niște colți mult prea înfometăți și ascuțiti. Privesc atent și fiecare linie din model se alungește, se îndreaptă spre mine. Îmi înconjoară trupul. Văd disperată o linie cum se ridică leneș din model. E o șuviță din părul Fetei din ceașcă. Se apropie de mine cu mișcări domoale, se încolăcește în jurul gleznei și mi-o strâng din ce în ce mai puternic. Îmi amortește piciorul și disperarea îmi întunecă privirea. Altă linie se desprinde din prima și se încolăcește în jurul celeilalte glezne, pe care o strâng cu o forță și mai mare. Mă simt atacată de niște serpi imaginari proveniți dintr-o îndelungată privire a ceștii de cafea. Degetul inelar se desprinde din amalgamul de linii ce alcătuiesc trupul Fetei din ceașcă și vine spre mine. Îmi măngâie obrazul palid, alunecă ușor pe talie, atât de lent încât nu-mi mai dau seama că aceasta este strânsă atât de puternic încât mi se taie respirația și mi se blochează orice legătură cu inima.

Parcă din tot trupul a mai rămas pieptul și capul. Cel puțin eu doar atât mai reușesc să simt și, pe acestea adâncite într-o stare cumplită de amortea. Parcă tot sângele s-a concentrat în partea posterioară a trupului, iar bătaile inimii le disting ca niște lovitură de ciocan care-mi distrug timpanele. O stare de tensiune mă cuprinde și liniile nu mai încetează să mă atace. Deja toate membrele îmi sunt imobilizate. Brusc, Fata din ceașcă îmi apare desfigurată de un zâmbet prea larg. Mă cuprinde cu ambele mâini, care pe măsură ce se apropie de mine se înmulțesc. În starea mea de inconștiență văd foarte vag... Într-o distanță atât de scurtă, de la masă la mine, brațele se înmulțesc într-un număr colosal care îmi acoperea tot trupul ca un cocon. Ochii blâzni se transformă încet în ochi ștersi și totuși pătrunzători, cu o privire care trece prin mine, prin inimă. Dar cere iertare unei imaginații scăpate de sub control, care este prea târziu să mai poată fi oprită. Nebuna își aruncă fiecare veșmânt peste mine, veșmânt care îmi frângie fiecare parte a trupului, o imobilizează. Deja mintea îmi este întunecată și străbătută de lumini în care se disting succesiuni de secvențe din trecut. Acestea îmi invadează mintea într-o manieră infiorătoare și dispar la fel de brusc cum au apărut, se scurg parcă prin fiecare încheietură amortită și alunecă prin liniile serpuite atașate de mine. Mintea este

atacată de mii de secvențe apărute în lumini puternice, orbitoare pentru ochii slăbiți, injectați, care se oglindesc în ochii de gheăță ai Fetei din ceașcă. Privirea ei pătrunzătoare îmi golește mintea de orice urmă de viață, străpunge fiecare celulă din corp cu ace mult prea ascuțite. Însă trupul e prea amortit să mai simtă. Secvențele îmi vin în minte în număr tot mai mic. Parcă sunt spre sfârșite și parcă încep să se dilueze, să apară din ce în ce mai neclar și să dispară. Se văd într-o lumină tot mai slabă, și brusc îmi dau seama că acestea nu mai există. Se mai vede o sclipire apropiindu-se leneș, care se scurge în aceleași cincători lipite de trup. Printre ochii intre deschiși disting prima linie serpuindu-se înapoi, în părul Fetei din ceașcă. Ea este urmată de a doua linie care se retrage ușor în mâna albă, „nevinovată” a fetei. Liniile din jurul gleznei se retrag până în locul în care se unifică, devenind una singură care, de asemenea, se retrage în trupul fetei. Astfel, fiecare membru este eliberat de la rândul lui de fiecare spânzurătoare care se întoarce umilă la locul ei de veci. Eliberat, trupul cere voie să respire. Inima începe să pulseze sânge în tot trupul, în ritmul ei normal. Sprijinită de pat, deschid ochii atintiți spre ceașcă părăsită pe masă. O privesc atent și observ o fată rătăcită între linii. Îi admir chipul desenat în marmură, cu un zâmbet linișitor... Sunt calmă!

Raluca ANGHEL

Editura SFERA

Serghei COLOȘENCO

Academia

bârlădeană

BIBLIOTECĂ REBUS

EDITURA SFERA

Volum de debut apărut la Editura Pro Transilvania, București, 2001.

RALUCA ANGHEL

DILEME

CONSTANTIN CLISU - „DINCOLO DE POVESTE”

A vorbi despre scriitorul Constantin Clisu este o onoare, o bucurie și un privilegiu. Domnia sa vine de peste mări și țări, din țara frunzei de arțar, să ne uimească în aceste zile binecuvântate de lacrima cerească și să ne facă scumpe daruri. Ce dar poate fi mai frumos decât o carte? Două cărți, ambele apărute la de acum prestigioasa editură „Sfera” din acest Weimar al României, cum numea George Călinescu Bârladul. Prima dintre ele ne poartă „Dincolo de poveste” în lumea miturilor și legendelor indiene, de care ne ocupăm acum.

Precedate de un pertinent „Cuvânt înainte” căruia eseistul și criticul Gruia Novac îi dă un subtitlu inspirat: „Cartea făcută cu bucurie” și de un „Argument” al autorului, miturile și legendele ridică vălul de pe o lume fascinantă, prezentată, din păcate, simplist și deformat de filmele comerciale.

La popoarele milenare cum sunt ale noastre, temele și motivele întâlnite poate pentru că sunt desprinse dintr-un trunchi comun, de la începutul lumii, dinainte de migrația continentelor; în copilarie, mă speria cuvântul „indian” din alaiul de Anul Nou, indian care avea chipul leit cu al celui de pe una din fațetele dolarului de aur.

„Pipa fantomă” amintește de mitul lui Orpheus și Eurydice: „Fata care s-a îndrăgostit de Luceafăr” (Mai e nevoie să-o spun?) ne duce cu gândul la basmele românești: „Fata din grădina de aur” și „Miron și frumoasa fără corp”, basme culese de germanul Richard Kunisch și topite de genialul EMINESCU în capodopera capodoperelor literaturii universale: „LUCEAFĂRUL”; „Cum și-a pierdut cufundarul vocea” și „Haina elanului” amintesc de legenda sticletelui și de aceea a ciocârliei; „Povestea Copacului Sacru” aduce-aminte de mitul transformării oamenilor în arbori, de aici și sacralitatea arborelui de nesomn:

„Copiii trebuie să învețe de mici că în ramurile acestui copac cresc fructe deosebite ca: adeărul,

dreptatea, curajul, respectul, dragostea față de oameni, bunătatea și, dacă vreodată rătăcesc drumul acestor mari precepte ale vieții, ei trebuie să caute cu grăbire drumul spre copacul sacru și să se adăpostească la umbra lui ocrotitoare” („Povestea Copacului Sacru”).

Alte legende sunt, ca în basmele românilor, personificări ale forțelor nestăvilate ale naturii, unele dintre ele având o mai bogată încărcătură morală:

„Fata din pădurea nimănui” ne oferă o pilduitoare lectie de patriotism: „Nimic nu e mai important pe lumea aceasta decât să-ți slujești cu credință poporul care te-a zămislit”.

În lumea noastră însă facerea de bine este îndată uitată, recunoașterea fiind o floare rară („Prețul nerecunoașterei”).

Dacă un urs poate fi păcălit de o vulpe de ce n-ar fi și un lup păcălit de un iepure, elogiindu-se astfel triumful spiritului asupra forței brutale („Aventura unui iepure”).

„Legenda copilului vultur” este o adevărată „carte de învățătură” pentru Tânără generație care trebuie educată întru respectarea cultului valorilor.

Captivantă, prin farmecul limbajului și talentul povestitorului, fascinantă, prin lumea înfățișată și prin poezia vieții, etică, prin bogăția și profunzimea învățăturilor transmise, cartea care rămâne „Dincolo de poveste” încununează opera, atât în versuri cât și în proză, dedicată de scriitorul Constantin Clisu copiilor între 5 și 90 de ani.

Între autorii contemporani care au dat în mintea florilor și și-au făcut sufletul copil, Constantin Clisu, ocupă un loc de frunte. A scris pentru copii piesele de teatru: „Nemaiîntâlnitele aventuri ale ursulețului Rimbo”, „Chiț, Chiț și prințul Miorlau”, „Nu sunt măgărușul Ted”, „Prințul din preerie”, volumele de proză: „Pentru un pui de sturz” (1979), „Vine moșul pe cărare” (1983), „Cocorul singuratic” (1987), „Văluță descoperă lumea” (1988), „Trandafirii de lumină”, „Un strigăt în noapte” (1992), și două volume de versuri: „Dorobanț, Clanț!” (1984) și „Cu toate pădurile în brațe” (1995).

Petrus ANDREI

Editura SFERA

PETRUȘ ANDREI

*Dulcea mea Doamnă/
Eminul meu iubit*

- poezii -

SFERA

„LETTRIES DANS MON”... BLOC (DE EST)

Destine -

Ce credeți că am făcut în săptămânile acestui april capricios? Ca să nu desmintă proverbul „schimbător ca vremea”, soarele și norii și-au făcut program alternativ de apariție pe bolta cerului, dar la timp relativ egal: cinci minute soare, șapte minute nori, apoi invers. Ce chef de făcut „curătenia de Paște” să mai ai? Și mai ales ce spor?

Așa că, încurcând mereu acte noi cu acte vechi, fotografii din toate epociile, m-am hotărât să le ordonez. Normal, am început cu cele de familie începând cu străbunicii mei.

Vă reamintesc că rădăcinile arborelui meu genealogic sunt însipite temeinic aproape de Galați, în dealurile nisipoase ale Covurluiului.

Din sate cu hrisoave vechi, semănate pe dealuri vecine, au plecat părinții mei trimiși de către părinții lor (unul învățător și altul comersant) pentru a se întâlni la Iași spre a învăța carte. N-am înțeles de ce s-au căsătorit, căci nu se potriveau deloc... sau poate tocmai de aceea.

Atunci, ca și acum, tinerii absolvenți erau „liber profesioniști” și până își puteau practica profesiunea aleasă lucrau unde găseau. Așa se face că mama, deși era licențiată în filologie, muncea ca „împegată cu două gradații” la Inspectoratul Regional de Poliție Galați (41-42) și din noiembrie 1942 transferată pe același post la Poliția Bârlad. Tata, licențiat al Facultății de Drept, tot pe acolo. Dar bunicii mei nu-i trimiseseră la carte ca să ajungă funcționari publici și astfel, la Bârlad, de data aceasta, tata a intrat „pe meserie” iar mama, în sfârșit, ocupă o catedră de profesor de română la Liceul comercial de băieți. Acum că problema „slujbei” era rezolvată, toate trebuiau să meargă bine, chiar dacă stăteau cu chirie, aveau un bebeluș iar vremurile din preajma războiului erau tulburi.

Numai că, războiul izbucnește, iar tata având studii de Drept este numit în '46 Șef al Siguranței.

Atunci poate a fost bine, eu aveam doar patru ani, erau o familie Tânără, Siguranța trebuia să aibă un șef. Reversul medaliei pregătea ceva teribil.

Trecuseră prin război, rămăseseră la fel ca toată lumea fără nimic. În refugiu am avut numai hainele de pe noi. Asta era situația generală. Iată-pe cea specială: îmi amintesc cum într-o dimineață (mai târziu am știut ce-a însemnat anul 1948) am mers la gară, iar tata, pe care pe atunci îl adoram, ne aștepta pe peron. Ne-a îmbrățișat și a urcat treptele unui vagon de tren tixit. Speriată probabil de tristețea generală din gară, plângând cu disperare, repetam mamei: „tata n-o să mai vină”. Și n-a mai venit... 8 ani. Se petreceau lucruri pe care nu le pricepeam. Mama era veșnic tristă dar față de mine își înghițea lacrimile. Când credea că dorm, plângea tăcut. Mă simțeam amenințată. Prindeam frânturi de discuție: că trebuie să am alți părinți cu „origine sănătoasă”, că familiile deținuților politici sunt „dușmanii celor lalți”. Probabil că era adevarat, deoarece clasa a II-a am făcut-o la Boagheea, un sat în apropierea Bârladului, unde stăteam la o soră a mamei. Nici ea nu era mai brează, fiindcă erau declarati „chiaburi”, păcat pe care l-a tras vară-meа. Deși era o elevă eminentă, premiată anual cu volume din opera lui Lenin, n-a avut acces la studii superioare.

La Boagheea am învățat bine, am luat premiul al II-lea căci

premiul I era pentru fiica învățătoarei, trăitoare și acum în sat. Am mai învățat să păzesc capra, să pasc vacile și să mă obișnuiesc cu vizitele celor de la Primărie care se chestrau vitele pe motiv că au intrat în culturi. Vizita lor se termina cu plata unei amenzi, fapt care se repeta la câteva săptămâni. Dacă te gândești, la oraș, habar nu aveam ce frumoasă era viața la țară!

În disperare de cauză și la sugestie, mama a trebuit să divorțeze și aşa am putut reveni acasă și în învățământul urban.

Ce nu făcea mama ca să-mi umple viață? Atunci nu știam să aleg, dar mai târziu, cu o altă minte, am înțeles că eu eram rostul ei și pentru asta nimic nu era prea greu sau prea mult.

O singură dată am putut să-o ajut. În iarna anului 1953 tot Bârladul era îngropat sub zăpada care la noi ajungea până la balconul înalt de aproape doi metri.

Mama revenise din spital în urma unei operații de fibrom-uterin, operație care m-a ținut prin vecini cam trei săptămâni. Norocul meu de atunci și de altă dată s-a numit familia Leonte. Normal, mama nu avea voie să iasă în frig. Tot ajutorul meu special era să-i duc afară olița de noapte. Era foarte umilită de faptul că trebuia să accepte acest gen de servicii de la mine.

Tot atunci a fost anunțată că „i-a încreitat angajarea”, cu alte cuvinte a fost dată afară din învățământ. Interesant, nu? Tata era la pușcărie, nu știam dacă mai trăiește și pe unde, căci veștile veneau cam la doi, trei ani, mama rămăsese fără slujbă în miez de iarnă, eu erau un copil de nici 11 ani...

Atunci s-a întâmplat un lucru pe care la vremea aceea nu l-am înțeles la valoarea lui, dar care mă umple de emoție și acum. Într-o din nopți, cam pe la ora 11, am auzit bătăi în geam. Destul de speriată am descuia ușa grea de la intrare și am văzut-o pe profesoara mea de limba rusă. Colegă de cancelarie a mamei, distinsa d-na Coloșenco era însoțită de fiul său mai mare, Mircea, care ducea în spate un sac cu lemne! Mulți din generațiile actuale nu ar înțelege, dar noi știam de cât curaj a avut nevoie și cât s-a expus această Doamnă pentru a intra într-o casă proscrisă. Nu i se putea întâmpla mai mult decât că și pierdea pâinea și să-i zboare 3 copiii din școală! Nici mai mult, nici mai puțin. Mulțumim D-na Coloșenco și acolo unde se află spiritul dumneavoastră, ajunge recunoștința mea pentru gestul de solidaritate pe care l-ați făcut.

Cum am trăit după aceea? Mama știe. Eu o vedeam seara când se întorcea de la Banca de Investiții unde era funcționară. Ce a susținut-o? Probabil dragostea pentru mine, sentimentul datoriei, curajul și prietenele ei devotate. (Crezi că mama ar accepta să te omit Lipi, sau pe tine, Victoire?). Se trăia greu. Totul se vindea „pe puncte”. Astă n-a însemnat că mama făcea rabat la bun gust, calitate, ținută. Așa se face că mă învăța franțuzește și mi-a cumpărat o vioară bună care a adus cu ea și un profesor, bun pedagog și bun psiholog, Dr. Panaitescu.

Nu ușor am ajuns în 1956 care aduce alt episod, o altă treaptă din viață. Era tot iarnă. Încep să cred că iarna s-au derulat cele mai dramatice momente din viața familiei.

Despre tata nu mai știam nimic demult. Și deodată, agitație mare, sfaturi de taină, care-mi stârneau o mare gelozie pe adulți. Dar am aflat nouitatea: tata urma să fie judecat. Deci, trăia și eu urma să-l văd.

S-a întâmplat dimineața, la Tribunal (fosta casă Sturdza),

în sala de ședințe, pe care o știam de când eram „mică”. Pe „scenă” era o masă lungă la care stăteau mohorâți cățiva tovarăși și pe un scaun, mai depărtisori, un bărbat slab și palid a cărei voce nu se auzea atunci când răspunde la interogator. Cum să mai recunoască în acest om bolnav și doborât pe tatăl meu, vesel, Tânăr, strălucitor?! Și cum să-i aud glasul când el făcuse 8 ani de temniță grea, izolat, fără a avea cu cine vorbi? Cred că nici el nu știe cum a rezistat!

Seara aceleiași zile aducea surpriza cea mare. Mi s-a întipărit scena și derularea fiecărei clipe. Revăd totul ca pe un film. Ca o sălbăticie aveam simțurile sensibilizate la maximum. Auzeam zgomote pe care Vroni (prietenă dintotdeauna și care atunci era la noi) nu le percepea: motorul mașinii care a oprit la poartă, scârțâitul zăpezii sub pașii care urcau cărarea spre casă, pocnetul treptelor înghețate ale scării... Îți amintești, Vroni, ai recunoscut că nu e o iluzie auditivă numai atunci când ai auzit și tu o bătaie în geam. Eram singure în cameră, mama cu Lipi și Victoire erau în bucătărie și discutau „în secret”. M-am dus să-o anunț. Mama a deschis ușa sălii și a intrat în cameră cu tata.

Căzut pe un scaun, primul lucru pe care l-a cerut a fost un cuțit. A tăiat un nasture de la palton și a scos dintr-o stofă și căptușeala, verigheta. Nu-mi explic cum intuiam anticipat gesturile lui. Ce a urmat? I-am oferit din „rezervele” mele (aveam 14 ani și mă „organizam”) niște vin roșu „puterea ursului” și i-am arătat banii în circulație, tot puțini ca și acum, dar mult, mult mai „grei”. Mai poți rămâne copil după cele trăite de mine și de mulți alți copii care au avut „privilegiul” să crească în familiile detinuților politici?

Și întrebă-te ce a simțit acest om căruia i-a murit tinerețea prin pușcării, care și-a pierdut sănătatea, căci atrofierea corzilor vocale era floare la ureche.

Tata a venit cu sternul spart și infectat și cu plămâni atinși. În final a rămas cu unul singur.

Ce o fi simțit ca avocat care știa că e ilegal să rețină o persoană fără judecată și fără a exista o condamnare? Și culmea „legalității”, în ziua în care s-a desfășurat procesul s-a dat o condamnare de 7 ani după ce el fusese „reținut la dispoziția MAI” timp de 8 ani! Și pentru ce această detenție? Nu făcuse nimic altceva (deși gardienii se exprimau „ăsta a fost mare”) decât că deținuse o funcție. Nu era el, era altul și nu abuzase de nimic (Mai mult, în timpul prigoanei împotriva evreilor, tata a „luat măsuri” și în Bârlad nici o familie de evrei nu a avut de suferit. Avea și un „șef” de jandarmi deosebit de omenos și cu frica lui Dumnezeu: dl. Vasile Proca). Poți să faci altceva decât să strigi: „Trăiască PCR!” Ce stil, ce curaj, ce victorie! Și ce adversari... femei singure și copii! Dacă schimbi puțin intonația și vorbești precum Ianke, sună cam așa: Trăiască PCR?... ce stil?, ce curaj?, ce victorie? și ce adversari?....

A urmat intrarea în „normalitate”, adică acordarea dreptului de a munci ca zilier, apoi ca suplinitor în învățământul rural ca în final „reabilitarea” să-l facă jurisconsult la I.A.S.-urile din zonă.

Pentru mine răul fusese făcut. În 1960 când am terminat liceul, P.C.R.-ul era încă vigilent. Și pentru că țineam mortiș să continui tradiția de carte a familiei, trebuia să recurg la subterfugii. Nu mi s-a părut imoral să mint la completarea „cerșafurilor” cerute de secretariatul Universității și să scriu „nu e cazul” la întrebările referitoare la activitatea politică a părinților, fiindcă mi s-a părut profund imoral ceea ce mi s-a întâmplat încă din 1948 și până în acel moment. Vezi cum se strecoară dușmanii.

Pe atunci Primăria trimitea un dosar cu acte care să confirme declarațiile candidatului admis în formele de învățământ superior. E nostim! Am și acum două „Caracterizări” necesare la dosarul de înscriere la facultate, care trebuiau făcute de către profesorul-diriginte. „Drăguța”, distinsa prof.Olga Greifenberg, a conceput două: după prima, proveneam dintr-o familie de muncitori (doar tata fusese zilier!), iar în a doua eram prezentată ca fiică de funcționari. A riscat mult D-na dirigintă pentru a-mi da o șansă. N-am uitat și i-am fost mereu recunoscătoare. „Şansa” a ținut la Universitate aproape un an. În februarie-martie au început „epurările”. Din grupa alăturată au început cu Abulescu care luase toate examenele cu nota maximă. Mie mi-ar fi venit rândul la începutul anului al doilea. Dar de aici, urmează altă scrisoare.

Doina Teodoru - Gavrilu

Portret în lumină

PRINCIPESA ELENA BIBESCU

La 18 octombrie 2002, se împlinesc 100 de ani de la trecerea în neființă a Principesei Elena Bibescu, una din cele mai renomate pianiste ale Europei sfârșitului de secol XIX.

Viața Principesei Elena Bibescu este puțin cunoscută la noi, în raport cu uriașa ei personalitate și cu dorința fierbințe de a introduce România în circuitul valorilor artistice europene.

Fiică a lui Kostaki Epureanu, jurist și om politic de origine bârlădeană, și a Mariei Sturza Bârlădeanu, Elena a studiat pianul la Viena, cu Anton Rubinstein.

În urma unui concert de binefacere susținut la Teatrul Național din București (1873), Elena este cerută în căsătorie de Prințul Alexandru Bibescu, fiul cel mic al fostului domnitor al Țării Românești.

Stabilită la Paris, Principesa Elena Bibescu, prin scliptoarea ei personalitate artistică, intră în contact cu cei mai mari artiști ai vremii.

În saloanele ei din rue de Courcelles se întâlneau celebrățile literare și artistice ale secolului trecut: Liszt, Wagner, Renan, Leconte de Lisle, Anatole France, Gounod, Pierre Loti etc.

Marcel Proust ținea foarte mult la prințesă, al cărei salon l-a frecventat nu numai pentru că era mama bunilor săi prieteni (Emanuel și Anton Bibescu), ci pentru că dovedea o mare

sensibilitate față de oameni și de frumos.

Splendidele ei interpretări pianistice și însuflarea ei patriotică au impus în Franța sfârșitului de secol XIX, geniul artistic al lui George Enescu.

Carmen Sylva, regina artistă, își iscălea scrisorile către adolescentul George Enescu „a doua ta vice-mamă”, prima „vice-mamă” fiind Principesa Elena Bibescu. Este o recunoaștere a rolului jucat de Elena Bibescu în împlinirea destinului artistic al lui George Enescu.

Noblete, generozitate, pasiune artistică, mândrie patriotică. Acestea sunt trăsăturile care conturează portretul în lumină al pianistei române Elena Bibescu.

Stinsă din viață la numai 47 de ani, Principesa Elena Bibescu se odihnește și astăzi la Bârlad, iar memoria ei se cuvine să fie păstrată în eternitate, alături de marile nume ale nației române.

Semnal

Așteptăm cu nerăbdare apariția cărtii prof.dr. C.D.Zeletin, președintele de onoare al „Academiei Bârlădene”, închinată pianistei Elena Bibescu.

Ritta Mintiade

VASILE PÂRVAN

Aniversare 120 ~ Comemorare 75

„Munca e ritmul vieții. Ea dă ca și libertatea tărie și frumusețe și caracter propriu ființei noastre”

V. Pârvan

Fiul învățătorului Andrei Pârvan, „intelligent și priceput”, absolvent al școlii normale din Bârlad în 1880, „figură aspiră și solitar”, și al Aristiei Pârvan, duioasă și delicată, „înrudită de aproape cu filozoful Vasile Conta”, marele cărturar Vasile Pârvan s-a născut la 28 septembrie 1882 în cătunul Perchiu, comuna Huruiești, județul Bacău.

După primele două clase primare urmate la școala din Tg.Berești (jud. Covurlui) continuă pe ultimele două la școala de băieți nr.6 din Bârlad cu certificatul de absolvire la 28 iunie 1892 „cu o medie foarte apropiată de limita maximă”².

Aici a absolvit în 1900 studiile medii urmând secția clasică a Liceului „Codreanu”, instituție cu o prestigioasă activitate de peste o jumătate de veac în care s-au format, între alții, Al.Vlahuță (1878), G.Ibrăileanu (1890), Al.Philippide, N.Pătrașcu, P.Bujor, Șt.Zeletin, N.Tonitză, personalități de frunte ale științei, artei și culturii românești. La nr.17 din seria a XXXIV în 1900 printre cei 22 de absolvenți citim numele ilustrului cărturar.

Desi amintiri frumoase din această epocă Pârvan nu pare a fi păstrat „...și-a însușit însă, la Bârlad, temeinice cunoștințe de limbă, istorie, filozofie și un accentuat spirit critic se face simțit de pe acum”...fiind un copil „ambicioș și precoce, afișând o seriozitate prematură”³.

„Scund, de o constituție firavă, însă excesiv de serios și cu o remarcabilă predispoziție pentru studiu”, viitorul savant avea să fie instruit de sensibila și grijuliu sa mamă și să-l sprijine și să-l stimuleze pentru a-și pune în valoare marile sale daruri sufletești. Mai târziu, recunosător, fiul „un Tânăr extraordinar”, cum avea să-l characterizeze genialul său profesor N.Iorga după ce-l cunoaște ca student începând cu toamna anului 1900 în București, avea să fie recunosător mamei sale în amintirea căreia va institui după primul război mondial premiul „Aristița A.Pârvan” la Liceul

„Codreanu” „spre a stimula astfel și pe alți tineri care, ca și dânsul odinioară, au nevoie de sprijin ca să-și ia zborul”⁴.

Stăruim asupra acestor aspecte pentru a evidenția și readuce în memoria generației tinere, mai ales a elevilor venerabilei instituții de învățământ de importanță națională care este Colegiul Național „Gheorghe Roșca-Codreanu” și a le stimula interesul pentru monumentală operă și contribuție adusă de ilustrul cărturar-profesor universitar la 27 de ani, director al Muzeului Național în 1910, academician la 29 de ani, vicepreședinte și secretar general al Academiei Române, fondator alături de N.Iorga și G.M.Mungoci al Institutului sud-est european în 1913, creator și director al Școlii Române din Roma, 1920, profesor agregat la Sorbona, membru al mai multor academii străine... Vasile Pârvan traversând „o carieră în adevăr fascinantă, curmată brusc, în 1927, «ne mezzo del cammin», când se aşteptau roadele cele mai de seamă ale inteligenței și voinței sale creațoare”⁵.

Inițiatorul unor vaste explorări arheologice care i-au prilejuit publicarea unor valoroase studii și, mai ales, „construirea unei durabile sinteze asupra începeturilor istoriei noastre (Getica)”, Vasile Pârvan a sprijinit ideea organizării aniversării la 6 mai 1924 a 78 de ani de la fondarea Colegiului Codreanu. Serbarea a fost inițiată de Ștefan Galin „un iubitor al Școalei, îmbrățișată de dl. Grigore Vasiliu, vicepreședintele Senatului, Nicu Simionescu, vicepreședinte al Camerei și Vasile Pârvan, profesor universitar și secretar general al Academiei Române, toți foști elevi ai liceului din Bârlad”⁶. Dl. profesor Vasile Pârvan dă semnalul de adunare a camarazilor din toate părțile țării într-o «Chemare» care rezumă întreaga serbare de la 6 mai și sintetizează situația școlară din 1924 a generației actuale. În cuprinsul acestui apel citim:

„Camarazi,
Vechea școală unde, între vârsta de 10 și cea de 20 de ani fiecare din noi a

învățat a cunoaște lumea și viața, cu naivul entuziasm și adâncele emoții ale copilului care crește spre pubertate și cu necruțătoarea curiozitate a adolescentului care vrea repede să știe tot, ne cheamă azi la ea ca să-i dăm ajutor spre a înflori mai departe”. Chemarea era semnată, după Vasile Pârvan, primul, de miniștri, foști elevi ai liceului sărbătorit, personalități ale culturii noastre cu aport fundamental ca: Al.Philippide, N.Rădulescu-Niger, Garabet Ibrăileanu, Charles Drouhet, Constantin Hamangiu...

„În ziua hărăzită, orașul întreg îmbrăcăse haine de sărbătoare întru primirea foștilor elevi, ce se adunau în jurul vătri de unde au primit focul sacru ce-l purtau în sufletul și în inima lor”⁷. Evenimentul a avut un ecou imens. Printre personalitățile organizatoare care au conchis cu evaluare asupra desfășurării activității citim: „Dl. V.Pârvan, marele nostru istoric și cercetător al trecutului, apreciat de știința universală, arătă că pe noi români un singur lucru ne-a ținut uniti în trecutul de veacuri: **Conștiința despre statornicia noastră ca neam**, «căci noi suntem crescuți aici ca brazii în munți». Cu liniște și încredere noi să vedem

dăinuirea clădirii, care s-a întemeiat și care este România Mare...

Să clădim aici, la Bârlad, altarul pentru cultul patriei noastre noi, care este al latinității orientale, care trebuie să se întreacă nu numai în viteză faptei, ci și în viteză gândului cu latinitatea occidentală⁸.

„De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii” (Eminescu)

Prof. Mihai LUCA

Note:

1. Al Zub, „Vasile Pârvan”, Ed. Junimea, 1974, pag.16; 18.
2. Op.cit., pag.20.
3. Op.cit., pag.21.
4. Op.cit., pag.18.
5. Op.cit., pag.7.
6. Anuarul Liceului Codreanu pe anul 1923-24. Director Cezar Ursu, Bârlad, Tipografia Constantin D.Lupașcu, p.103.
7. Op.cit., pag.107.
8. Op.cit., pag.108.

Aphorisme

- 1) Cauza “existențială” a cuvântului este devalorizarea forțată a alfabetului.
- 2) “Durerea”: regretul microbului.
- 3) “Moartea”: ultima spărtură de placentă.
- 4) “Cartea”: dihtonul de apel al cotangentei flagelate epoletjal.
- 5) Criticii de..., metamorfozează relicvele culturale într-o malmetă igienică, dispersabilă a cugetului.
- 6) Bătrânețea: am trăit ca să devenim “oameni de principiu latent”.
- 7) “Empireul”: ființarea cugetului între realism - **real** și oxigen.
- 8) Eul: afectul oglinții umane.
- 9) Neantul de sine, aprioric, aposterioric provine datorită afaziei de spor cugetat.
- 10) Contmersiunea se declanșează în cazul ființării doar pe baza eclectismului cauterizat de terța analogaritmare.
- 11) Gnoseologia ființării evadează de indiscreția sinelui.
- 12) Remanența energiei de spirit transpare sinuos în reprezentanțe sudorite ale sinelui.

Dănuț-Robert POPESCU

Timp de icoane

Moare aerul

Câmpul e un timp de icoane
O fâșie de tăcere explodată și ea...
Ascult cerul ridurilor toate
Cineva îmi desenează tâmpalele
Ca pe niște mușuroaie de furnici...

Umbră

umbră culcată lângă zidul mitropoliei sunt, visul memoriei mele - un animal cu aripă întinsă către niciunde te-am căutat plutind singură prin rădăcinile somnului ca o poveste de iarnă care nu se mai termină..

Cântec mic

pălmuieste-mi sufletul
într-un chiot de copii,
înjunghie-mi anii...
mai încerc să cred
că va cădea noaptea peste noi
în fânul cosit curând.
desculți
alergăm după steaua polară
logoditi într-un straniu sărut....

Străinii

nu puteam să cred că într-o zi

stelele vor muri în palma ta.

nu puteam să cred.

fugeai grăbit către celălalt capăt
al firului...

acum ascult Simfonia lui Mozart -
ceva asemănător cu tine.

melodia ne ținea de mână.

Imaginar văd o pădure frumoasă
și un drum necunoscut.

Doreai să cadă frunze peste părul meu,

una câte una,
dar

îți era teamă de ploile ce or să vină

și totuși

fulgii cădeau și frigul ne cuprindea.
am ajuns în gară străinii;

mai străini decât unul celuilalt...

Desen

eliberez din pumn
vântul putred...

respir poezia
florii de cireș.

înger îmi este sufletul.

eu adun,
tu risipești...

Amintit de tine

trec fără să-mi dau seama pe strada ta.
Ea e boala.
este judecătorul meu fără martori.
locul acela în instanță e în inima mea.
Voi lăsa timpul să-și dea sentință;
te las cu bine sufletul meu bolnav -
uitat singur sau amintit de tine
voi trece mai ușor... strada.

Ana STAN POPESCU

CALE ȘI DRUM

„Dornic de veșnicie și slujitor al ei, îți pui numele pe alcătuiri trecătoare, uitând că ești numai un vis în marea de vise a lumii”. Am citat din volumul: **Cale și Drum**, Editura „Augusta”, Timișoara, 2001, al scriitorului Ion Popescu-Sireteanu. În continuarea cărții - **De dragoste** - apărută la aceeași editură în 1999, impulsul creator provine și în recentul volum din aria existenței diurne, a cărei substanță apare programatic sublimată. Pe trasee din zicere diferite, dar convergente, sunt explorate mari porțiuni distincte ale „cotidianului” și, deopotrivă, ample teritorii ale sufletului. Universul poetic astfel edificat va fi dominat de „coerență” elementelor ce resuscită o lume a cărei prezență în text e resimțită ca generatoare de atmosferă.

Poemele în proză ori „schițele” - sunt dispus a le numi astfel - ce alcătuiesc un tot unitar, sunt înschise în două tonalități acoperind un spațiu tematic, și el în două dimensiuni. De o parte stilul sobru, insinuant liric, pe de alta deschis spre modalitate confesivă când e vorba despre întâmplările de răscruce și de împrejurări limită ale vieții.

Ion Popescu-Sireteanu are un stil al reflecției, cu putere de generalizare în aceste „schițe metaforă” mizând aproape exclusiv pe sugestie. Reacțiile naratorului ce se confesează sunt observate cu minuție, transcrise succint, elocvent și cu deosebită exactitate.

Curiozitatea este aici omniprezentă ca și aducerea-aminte și consumă întâmplări de o pronunțată epicitate care invită pe autor să le „observe” mișcarea lăuntrică și motivația psihologică.

„Când voi mai prinde vaporul spre marea de umbre și când o să pot călători spre insula Gea? Iată, am stat într-o tavernă până târziu și singura cursă a plecat de câteva ore. Am stat într-o cărciumă singur, cu două-trei umbre, ademenit de-o frumoasă care cântă despre mare și despre destin. Veneau trecători și

nimeni nu-i mai vedea, intrau femei care n-aveau pe ce pune ochii... Dar eu am stat câteva zile culcat pe sofale și am bătut drumuri în gând printre mari dezmembrări. Chiar începusem a crede că-s cel mai frumos muritor și mai deschideam punga cu dărmicie! Numai că iată am pierdut singura cursă către insula Gea, unica mea speranță și unica întă. Acum sunt nevoie să mă resemnez pentru o vreme, să o ascult pe nebuna de pe sofa și să nu văd pe nimenei, oricine-ar veni. Am prins niște semne cum că spre Gea mai pleacă o cursă și stau ca pe ace. Mai cumpăr o veste, mai fur un cuvânt... O, Doamne, când voi mai prinde vaporul spre marea cea lină și când o să pot călători spre insula visului meu? Căința pentru taverna aceea vulgară este târzie și somnul îmi face cu ochiul, dar nu pot dormi, când orice clipită îmi poate aduce plecare...” (Spre marea de umbre).

O privire lirică asupra lumii într-o puritate a trăirilor rar întâlnită. Amestec de metafictiune și ficțiune, de realitate și irealitate, în fine, de scriitoră gravă de cunoaștere și autocunoaștere.

Victor STEROM

Gânduri fără timp... gânduri fără timp... gânduri fără timp...

1

Niciodată
n-am proptit scara
în nisip
și nici n-am sprijinit-o
în vânt...

5

Am văzut de multe ori
tăceri care vorbesc
și absențe
care m-au făcut
prezent...

2

Pare paradoxal
dar știu
că pentru a ține
cel mai sigur
o taină,
nu este să taci,
ci să vorbești...

6

Ar trebui să putem
să cruțăm și altora
rușinea
de care noi
n-am vrea
să avem parte...

3

Sunt nenorociri
care se moștenesc
și sunt altele
care se pot
refuza...

7

N-am răpit nimăuui
nici-un gând
dacă n-am putut
să i-l
înlocuiesc...

Să iubesc
fără convingere;
iata cea mai grea
slăbiciune
pe care mi-o refuz....

4

Nu întotdeauna
ce n-am primit azi
voi primi mâine,
să nu uităm
că nu tot ce trebuia
să primim ieri
am primit azi...

8

Frica m-a urmărit
tot timpul;
curajul
m-a precedat...

Bărbatul e ca vântul
are o direcție;
femeia-i ca parfumul
stăruie...

Victor STEROM

Mâine**SUNETUL CHEAMĂ AUZUL**

Şoapte de ploaie
se-alină pe străzile ce te caută...
Umbra ta a rămas
undeva, rătăcindă-ntr-o patru pereţi
în timp ce glasul meu
te mai cheamă
şi culorile-mi vor
să-ți deseneze chipul.
Hai să răzbatem prin
vânt şi prin ploaie,
într-un singur cuvânt,
şi strângând în palme
aşteptarea tăcută...
„Poate mâine” -
aşa îmi voi spune mereu...
Poate mâine, nici un alt drum
nu te va mai striga
şi atunci vei alege singur
cărarea spre mine.

Pe buzele tale

îmi uit adesea
întregul chef de a trăi
şi până nu te regăsesc
- flacără vie
trupului meu îngheţat -
mă zbat încercând
să-nteleg ce-mi lipseşte...

Eliza Olteanu

Implozia raţiunii

cobaiul de vioară
plângere
lecturi platonice în
ştafeta conpirației.
pastile de somn
picură
fobism la icoană,
amortizând
(ad)hiatul de calc
în redox-ul de noxe.

Desen de Will

Interesant și incitant în același timp titlul, cu amprentă medicală, al volumului de poezie „Sunetul cheamă auzul” ce aparține medicului-scriitor Ion HURJUI.

Dintotdeauna incantația versurilor pe lângă meditația cititului a întregit legătura dintre Eu și lumea înconjurătoare. Traseul fono-auditiv trecut prin ambientul real, completează imaginarul din minte. Cele două sisteme de informare se completează fericit prin pregnanța ideii lansate.

Ion Hurjui când își elaborează cu simplitate și rafinament versurile folosesc o arhitectură stilistică, care se încadrează între ÎNCEPUT și SFÂRȘIT, adică în larghețea infinitului, eludând voit canoanele punctuației gramaticale, pentru a lăsa „liber arbitrul” celor care pe lângă trăirea lăuntrică directă folosesc și percepția fono-auditivă a incantației.

Poetul redescoperă de pe alte trepte punctele cardinale ale existenței umane: ale vieții care pulsează, ale morții eterne și, de ce nu, ale trecerii prin timpul infinit și ale speranței spre nemurire. Dragostea ca un crez, vibrează către iubită, către părinți (mama plângă aici, florile par aduse de o mână, neștiută care tresare), către viață care se scurge în clepsidra timpului, cu voalate nuanțe de regret și tristețe (dacă nu te petreci, de-a lungul anilor altfel, decât receptând himera, nu știi fluturele în fereastra - nu se știe dacă nu-i prea scurtă, numărătoarea zilelor). Raportarea la timp, induce, comunicarea lăuntrică ca o rugă către Creator când eroziunea fizică și spirituală nu merg în același pas. Ca un strigăt de revoltă (un bărbat plângere - în propria-i lacrimă, n-are decât gândul la descătușare), sinele se consolează (ca o boală bântuire, aşteptarea - lotus pe balta eternității).

Dilema întrebărilor care persistă de la naștere și până la moarte își găsește făgașul în speranță, în transcendență spre lumea nevăzută, dar făgăduită. Calea vieții, supusă altor legi indubitat necunoscute nouă oamenilor sub incidența lumii cosmice, a stelelor produce fericire sau tristețe, dragoste sau ură împlinire sau neîmplinire, prietenie sau adversitate, ADEVĂR SAU MINCIUNĂ.

Teme generoase, obsedante, dublate de religiozitate se regăsesc ca un laitmotiv în versificația lui Ion Hurjui (sufletul doare - durerea lui este pierderea ireversibilă, muntele-i alb când ninge, câmpul verde-n primăvară și nașterea-i moarte - o bizără întoarcere la începuturi).

În căutările sufletului zbuciumat și ale minții la întrebările existentialului versurile lui Ion Hurjui plutesc pe ape învolburate cu o tentă filosofică ancorând cu speranță la tărâmul făgăduinței, cu neputința și regretul omenesc, dar cu credința că oamenii lasă câte ceva în urma lor în trecerea efemeră a vieții pe Pământ nutrind spre nemurire.

Nicolae Botezatu

Nomolax

lian pe oase
la notar...
sub iaz de mit cubic
decodat într-un
indicativ penal.

Asimptote

falange
pe vals de ceară!
la un balans geometric,
pulsarul abortiv
își suprimă caolin
diferența de rezonanță.

Dănuț-Robert Popescu
din volumul *Metasoma*, în curs de apariție

BOIERIMEA ROMÂNĂ ÎN SECOLELE XVIII-XIX

În istoriografia noastră nu există, încă, o lucrare specială care să trateze exhaustiv istoria boierimii române, deși „banca de date” care cuprinde patru secole, este imensă de la informațiile despre boieri date de cronicari la articole din Arhiva Genealogică (Seria Nouă).

Studii importante, speciale, despre boierime - deși acestea nu acoperă toată istoria ei - au fost elaborate de către A.D. Xenopol, Constantin Giurescu, P.P. Panaiteanu, Gheorghe Platon și Alexandru-Florin Platon. Aceste studii pregătesc o aşteptată și necesară sinteză, fără de care nu pot fi înțelese aspecte esențiale privind istoria social-economică, politică, culturală, ca și modul în care să se raporteze societatea românească la evoluția societății europene.

Ca și în toate cazurile, studiile particulare pot fi utile pentru pregătirea unui asemenea demers, în același timp sintetic și analitic. În acest context, foarte importantă apare necesitatea continuării studiilor despre familiile boierești române, așa cum este cazul frecvent-pomenitei, dar nestudiate sistematic, familia Costache.

Studierea istoriei Costăcheștilor presupune, pe de o parte, urmărirea continuității familiei și, pe de altă parte, modul în care aceasta se încadrează în ansamblu. Din ambele puncte de vedere studiul nu se poate face fără a avea în vedere evaluarea istoriografiei despre boierimea română.

Tocmai de aceea, scopul articolului de față este de a

proceda la o asemenea evaluare, privind rezultatele cercetărilor de până acum în legătură cu boierimea română, în general, și în special cu evoluția ei în secolele XVIII-XIX.

Precizarea momentului initial este mai dificil de făcut pentru că, strict cronologic, anul 1701 nu reprezintă nimic semnificativ nici pentru Moldova, nici pentru Țara Românească. În general, prin veacul al XVIII-lea se înțelege „secolul fanariot” care cuprinde și două decenii din veacul următor. Această perioadă își are rădăcinile în secolul al XVII-lea. Se poate aplica, în această privință, însă, înțeleptul gând al lui Miron Costin: „Toate lucrurile, dacă să încep a spune din său mai lesne să înțeleg”,

Analiza trebuie să înceapă chiar cu primii noștri istorici de limbă națională Grigore Ureche și Miron Costin, care nu au preocupări speciale despre boierime dar care, pe de o parte, sunt ei însăși boieri, iar, pe de altă parte, pentru ei, istoria, politică și etatistă fiind, este, de fapt, istoria faptelor domnilor și ale boierilor.

Letopisețul Țării Moldovei, al lui Grigore Ureche, a fost apărut discutat sub raportul paternității. În legătură cu subiectul de față problema interesează mai puțin. De altfel, elementul esențial este opera, aceasta există, a fost cunoscută și folosită în numeroase copii. Or, Letopisețul este „traducându-i” conținutul, de fapt istoria domnilor și boierilor Moldovei de la Dragoș până la Aron-Vodă.

Prof.drd. Elena Monu

CĂRȚI APĂRUTE ÎN COLECȚIA "OPERE FUNDAMENTALE" A EDITURII UNIVERS ENCICLOPEDIC

ION BARBU

OPERE

I. Versuri

„Când vorbești de vapozi

II. Proză

pre marea de urmări cănești

alatori spre instanță și drăguț

III. Poemă

ingurul

ACADEMIA ROMÂNĂ

univers enciclopedic

GEORGE BACOVIA

OPERE

Sunt nemoroc

cără se moartă

și sunt eloc

care se pot

refuză

Poezii • Proză • Publicistică

Corespondență • Destăinuiri

ACADEMIA ROMÂNĂ

univers enciclopedic

LIVIU REBREANU

OPERE

Să iubesc

fără convincere

I. Ion • Pădurea spânzuratilor • Adam și Eva

II. Ciuleandra • Crăișorul Horia • Răscăola

III. Jar • Gorila • Amândoi

stări și lumi (ba)

ACADEMIA ROMÂNĂ

univers enciclopedic

Ediții alcătuite de Mircea Coloseanu. Ultima, împreună cu Ildebran Rebreanu.

RELIGIA ȘI ARTA

Între religie și artă există legături tot așa de strânse, ca și între religie și morală, cu deosebirea că morală are ca obiect principal idealul binelui, iar arta are în vedere idealul frumosului. Amândouă sunt fiicele religiei, cu menirea să dezvăluie și să cultive, una valorile etice și cealaltă, valorile estetice.

Arta este re-crearea, idealizarea și eternizarea naturii, în versuri, în proză, în culori, în sunete muzicale, în forme sculpturale și în monumente arhitecturale.

Ca să se mângâie, să se bucure și să simtă fiorii fericirii, din vremuri imemoriale, omul cântă, pictează, modelează, construiește, dansează, ascultă sau face versuri și muzică. Despre însemnatatea și binefacerile artei, nimeni nu se îndoiește. Contribuția ei la îmblânzirea moravurilor, înseninarea frunților și educarea oamenilor este impresionantă. În faptul acesta descoperim originea psihologică a artei cu toate ramurile ei.

Primele capodopere ale omenirii în pictură sunt icoanele; în arhitectură sunt templele închinatze zeilor, în sculptură sunt statuile ce reprezintă zeii, în dans sunt jocurile rituale în onoarea zeilor, în poezie rugăciunile adresate zeilor și în muzică glasurile, cântecele intonate la altarele și sărbătorile zeilor. Istoria tuturor artelor este în această privință mărturie indubitatibilă. Artele idealizează și eternizează cele mai alese clipe din viața omului. Ele au rolul de a înălța și purifica sufletele. Referindu-se la muzică Platon spunea că: „dă universului suflet, gândului aripi, imaginației avânt, tristeții farmec, tuturor veselie și viață”. Iar Beethoven spunea că „muzica este revelație mai înaltă decât înțelepciunea și filozofia”.

Când munții răutăților se bat în capete și când ne topim de dorul vieții liniștite, de setea apei vii a vieții fericite, avem un remediu care să ne mângâie în speranță și să ne întărească în credința unor vremuri mai bune: este arta muzicii, poezia, cântecul, - pasarea măiastră și fluierul fermecat.

Remediul acesta este religios de adevarat, căci Sf.Iacob, apostolul la (5,13) ne scrie: „Suferă cineva dintre voi? Să se roage. Este cineva cu inimă bună? Să cânte...”

În felul acesta putem vorbi de rolul, însemnatatea și binefacerea tuturor artelor. Căci toate artele au menirea să ne încânte, să ne mângâie, să ne lumineze și să nobileze ca și poezia și muzica. Toate artele aduc vieții noastre un spor de fericire și putere: toate artele sunt binefăcătoare

sufletului.

Raportul dintre religie și artă pune în discuție o serie de probleme care interesează deopotrivă și arta și religia. Din cele mai vechi timpuri arta apare în vecinătatea și în slujba religiei. Procesul artelor se realizează în strânsă legătură cu religia. De la desenele cu scene religioase de pe pereții cavernelor s-a ajuns la celebre picturi creștine. Din imprecațiunile adresate zeilor și din serviciile religioase publice s-a dezvoltat poezia și arta dramatică. Epopeile și capodoperele artistice ale omenirii, toate apar

în strânsă legătură cu idei și probleme religioase. Profetii și poetii apar în procesiuni religioase și în fața templelor, în sunete și harpe, chimvale, fluire și chitare. De la pietrele de altare și de la stâlpii cortului sfânt s-a ajuns la templele din vechime și la catedralele monumentale din evul mediu și din zilele noastre. Toate creațiile artistice au apărut și s-au dezvoltat sub aripile religiei ca forme de manifestare a sentimentelor și ideilor religioase. Ideea de inspirație și revelație divină este proprie religiei și artei. Atât în vechime cât și astăzi, credința că inspirația transcendentă face pe artist este generală.

Religia și arta au o origine sacră, divină, cu deosebirea că religia își are izvorul în revelația sau inspirația supranaturală, iar arta se datorează revelației și inspirației naturale, amândouă venind de la Dumnezeu.

Religia și arta răspund aspirațiilor idealiste ale sufletului omenesc. Amândouă sunt ca niște aripi fermecate, care înălță sufletele din praful nevoilor trecătoare spre zările luminoase ale idealului nemuritor, de la pământ la cer, de la relativ la absolut, de la materie la spirit, de la imanență la transcendență.

Religia reprezintă pe Dumnezeu ca adevarul, iubirea, sfințenia și perfecțunea absolută: arta îl reprezintă sub chipul frumosului absolut. Sub harul religiei și sub vraja artei, inimile se înfoară, se entuziasmează, se înălță, se purifică. Bunurile și emoțiile religioase și artistice fac oamenii mai buni, mai entuziaști, mai idealisti, mai împăcați, mai fericiți și-i ridică mai aproape de cer, de raiul lui Dumnezeu.

Să nu uităm un lucru însă: în timp ce arta este contemplativă, religia este măntuitoare și în timp ce arta urmărește frumosul, religia urmărește Adevărul!

Geta ANDRONE

Repaus în fuga în Egipt (1573), Federico Barocci

À LA GUERRE COMME À LA GUERRE

- Aspecte ale participării bârlădenilor la războiul de independență

Un subiect despre care am citit ori am auzit de atâtea ori multe lucruri, dar pe care (încă) nu-l cunoaștem bine, ori îl cunoaștem superficial, adevărurile amestecându-se cu noțiuni greșite ori deformate, este participarea românilor (în cazul de față participarea bârlădenilor) la războaie. Uneori ne derutează alții pentru că:

- Se afirmă că grenadierul Constantin Mușat este bârlădean.

Este adevărat, eroul Mușat are o statuie în incinta Unității Militare... dar nu are nici o tangență cu Bârladul, fiind fiu de țară din Ialomița (Bârăgan). Sau: A fost omagiat eroismul bârlădenilor din Regimentul 12 "Cantemir" infanterie în războiul de întregire, bătându-se o medalie pe care sunt gravate victoriile la care a contribuit și această unitate militară, printre care și luptele din Dobrogea. Adevărul este că Regimentul 12 n-a călcăt în timpul războiului prin Dobrogea. Din rezerviștii săi s-a constituit o unitate distinctă, Regimentul 52 infanterie (comasat în urma pierderilor foarte mari cu Regimentul 51 și numit Regimentul 51/52). Regimentul 52 cu garnizoana tot în Bârlad, a participat la luptele din Dobrogea din toamna anului 1916... Nici (măcar) Regimentul 52, darmite Regimentul 12 nu a participat la bătălia de la Turtucaia (încheiată cu un dezastru) pentru simplul motiv că Regimentul 12 lupta pe atunci în Tara Bârsei, iar Regimentul 52, dislocat inițial la Pătârlagele, pentru a fi trimis tot în Transilvania, a fost adus în Dobrogea după consumarea bătăliei de la Turtucaia. (Precizez că pe medalia dedicată Regimentului 12 scrie și: Turtucaia)

- Sau: Se bate monedă (de data asta nu medalie!) cu sfârșitul eroic al generalului Gheorghe Naumescu. Este adevărat că bravul comandant al Regimentului 2 roșiori a ordonat și condus (ca la carte!) eroica șarjă de la Prunaru, după care, grav rănit, a fost luat prizonier și a murit într-un spital din Sofia. Numai că el era colonel. Gradul de general i-a fost acordat post-mortem...

Ca și locuitorii din alte orașe și județe, bârlădenii și tutovenii au simțit pe pielea lor ce înseamnă războiul. Spațiul și documentația fiind limitate, nu ne permitem să punem în evidență prezența bârlădenilor și tutovenilor în mai multe războaie. Astfel, nu ne oprim asupra impactului războaielor dintre I.Otoman și I.Țarist din veacurile al XVIII-lea și al XIX-lea, chiar dacă se pot semnala lucruri interesante. De exemplu, la 1711, când academicianul Dimitrie Cantemir a plecat în Rusia ascuns sub malacovul țărinei, Bârladul a fost... sistematizat de investitorii otomani care căstigaseră licitația de la Stânilești. Otomanii au sistematizat Bârladul cu... tunul, mai exact au demolat clădirile, încât vatra orașului, după cum ne relatează martori oculari (inclusiv călătorii străini), a fost transformată în pajiște.

Poate cu altă ocazie vom prezenta participarea bârlădenilor la războiul pentru eliberarea Basarabiei și Bucovinei (1941-1944) și chinurile suportate/îndurate de unii dintre ei în lădul lagărelor bolșevice în care "cioloveci" au organizat cu premeditate un adevărat genocid cu un bilanț cutremurător: 5 milioane prizonieri germani și români morți de foame și de frig... Să nu ne mire că amintirile din aceste "case ale morții" puse pe hârtie de supraviețuitori evocă chiar și acte de canibalism.

Nu vom prezenta nici aspecte ale participării bârlădenilor la războiul de întregire a României desfășurat între anii 1916-1919, pe fundalul primului război mondial (1914-1918). În acest război am avut și dezastrul de la Turtucaia, și nenorocita bătălie de pe Argeș-Neajlov numită și bătălia pentru București, în care Regimentul bârlădean 52 infanterie a pierdut trei sferturi din efectiv, dar am

avut și apoteoza de la Mărășești. Dând dovedă de fair-play, inamicii germani au recunoscut vitejia ostașului român. Astfel, un ofițer german arăta în jurnalul său că românii au pornit impetuos într-un disperat contra-atac la baionetă cu străvechiul strigăt de luptă: "Tu-i Dumnezeii Măsii..."

Voi prezenta succint doar unele aspecte ale participării bârlădenilor la războiul de independență (1877-1878).

La campanie au participat aproximativ 1000 de bârlădeni și de tutoveni, încadrați în special în Regimentul 12 dorobanți (infanterie), format din Batalionul 1 Tutova, cu un efectiv de aproximativ 400 de oameni, plus Batalionul 2 Fălcu și în Escadronul 4 al Regimentului 6 călărași, escadron care avea (ca și Regimentul 12) garnizoana în Bârlad și un efectiv de 120 de oameni.

Dintre militarii bârlădeni mai cunoscuți amintim câțiva:

- Maiorul Ion Arabu, din cartierul Munteni, comandant de batalion în 14 dorobanți;

- Colonelul Mihail Christodulo-Cerchez, celebrul comandant de divizie în mâna căruia și-a predat sabia (la Plevna) mușirul (mareșalul) Osman Pașa, sabie sfâterisită ulterior de aliații ruși.

- Sergentul Nicolae Tenescu;

- Locotenent-colonelul Ion Racoviță, comandantul Regimentului 12 dorobanți.

Dintre civili bârlădeni care au contribuit la înzestrarea armatei române prin donații se numără și profesorul Stroe Belloescu. Acest slujitor al Școlii bârlădene, pe lângă donația destinață ostașilor români plecați în campanie (în opinci și flămânci), și-a mai permis să ctiorească din salariul său de bugetar o biserică și un bust al domitorului Cuza. Iară noi, (noi, epigonii), profesorii din ziua de azi, ne dovedim ori prea zgârciți, ori prea risipitori; nu prea ne înghesuim să ridicăm (din salariu) nici biserici, nici statui...

Lăsându-l deosebit pe integrul, capabilul, energetic și simpaticul colonel Mihail Christodulo-Cerchez, zăbovim asupra personalității comandantului Regimentului 12 dorobanți, locotenent-colonelul Ion Racoviță, care, trebuie să recunoaștem, era o... figură.

Documentele existente în Arhiva Marelui Stat Major îl înfățișează ca pe un om și comandat energetic, dar... un pic impulsiv, un pic orgolios și un pic răutăcios. Astfel:

- La 15 iunie 1877, când Regimentul 12 era dislocat aproape de Dunăre, cadrele din subordine fac plângere la Ministerul de Răzbel arătând că "Suntem tratați mai rău ca niște dobitoace". În aceeași reclamație se arată că Racoviță a făcut "gheșefării cu efectele militare", achiziționând cizme ieftine și de proastă calitate, pe care ostașii, pe timpul marșurilor, le leagă pe ranițe ca să le păstreze, ei utilizând opinci. Cizmele erau utilizate numai cu ocazia inspecțiilor. În încheiere, cadrele arată că "Regimentul se află în cea mai mare mizerie... soldații mor de foame, au mulțime de reclamații și așteaptă din zi în zi să vie vreun șef mai mare, fiindcă șeful de unitate nu se interesează de unitatea lui, ci se interesează numai de gheșefării..."

Firea impulsivă a locotenent-colonelului Racoviță provoacă incidente cu alți ofițeri. Astfel, la trecerea peste un pod al Jiului, el are un conflict cu comandantul Batalionului 1 din 10 dorobanți, care nu este altul decât maiorul George Șonțu, cel care va cădea

eroic la asaltul redutei Grivița... Jignit de cuvintele "Marș, Maiorule!", Șonțu se adresează superiorilor, cerându-le aprobarea să-l provoace pe năbădăiosul comandant bârlădean la duel...

Alt incident are Racoviță cu un subaltern, locotenentul Xenofon Diamandescu, pe care l-a insultat în fața trupei cu expresiile: "Marș, nedisciplinatule!", "ticăloasă armată" și "păcătoasă armată"...

La 19 octombrie 1877, din tabăra din fața Plevnei, medicul evreu al Regimentului 12, Lebel, se plânge că Racoviță îl jignește în repetate rânduri și, ca atare, cere transferul. Lebel arată că "de la o vreme înceoace domnul șef al regimentului găsește de cuviință de a ridicula pe coreligionarii mei, prin tot felul de istorioare jidănești și... că aceasta o face mai cu seamă la masă, în fața mea". În continuare, medicul relatează că locotenent-colonelul Racoviță i se adresează cu pronunții jidănești, precum cu următoarele cuvinte: "Doctore, maninci fcripturi de ghischii?".

Oricum, bârlădenii aflați în campania din S.Dunării nu prea mâncau fcripturi de gâscă, ci se confruntau cu mari lipsuri și neajunsuri.

Astfel, medicul Regimentului 6 călărași se plânge de calitatea proastă a alimentelor: "Carnea ce se aduce pentru consumație de la Intendență din Băilești pute... din cauza căldurii și a distanței depărtate", iar "pâinea este de o calitate foarte proastă, mai mult tărăță și nefrământată bine, precum și uscată, veche de cel puțin câteva zile", încât "nu este în stare de a se mâncă".

Militarii bârlădeni și tutoveni au avut de îndurat pe timpul campaniei din 1877-1878 și alte privațiuni și greutăți. Astfel:

- Au plecat "din câmp, de-acasă, de la plug" când goarna a sunat mobilizarea și s-au întors la vetele și familiile lor în august 1878...

- Au făcut extenuante marșuri pe călduri caniculare ori pe geruri de minus 25 de grade;

- Au suferit de multe ori de foame și de sete și au stat uneori "până la genunchi, în noroi și apă", cum nota în jurnalul său prințul Carol, domnitorul României, în frig, ploaie și viscol;

- Au participat la ciocniri de cavalerie ori la asalturi asupra fortificațiilor otomane...

În plus, cu toate greutățile și privațiunile provocate de război, au continuat să rămână oameni:

- au protejat populația bulgară împotriva bandelor de bașbuzuci care jefuiau locuitorii satelor sau violau femeile și fetele;

- i-au tratat cu blândețe pe ostașii turci învinși ori luati prizonieri (de la mușterul Osman Paşa până la ultimul soldat), chiar dacă turcii (parșivii) îi agățau cu cângile și îi hăcuiau cu topoarele în timpul asaltului asupra fortificațiilor, pe români, ori, în acalmia de după încleștare, cutreierau câmpurile de luptă și masacrau răniții români și ruși.

Deci: În războiul de independență bârlădenii (în general) au fost bărbați la datorie și au rămas... oameni.

prof. Valentin NEGRE

Publicistica lui Mihai Eminescu

Despre Eminescu, inegalabilul, făptuitorul celei mai înalte creații spirituale românești, s-a scris, se scrie și se va scrie. Este foarte greu de a căntări, dacă e bine sau nu. Valoarea operei eminesciene se oferă de la sine de atâtia și atâtia ani ce s-au petrecut de la apariția „Luceafărului” pe cerul culturii românești.

Fenomenul Eminescu incită în continuare, nu numai pe români care s-au aplecat cu dragoste și migală asupra scrierilor lui; el a devenit universal, a devenit o instituție, un tezaur nesecat din care se extrag în permanență brillante supuse slefuirii cu noi sclipiri pentru iubitorii de artă perfectă din lumea întreagă.

Un mare literat, și-l voi numi pe dl. Prof. Univ. Constantin Parfene, s-a aplecat asupra celor câtorva mii de articole publicate în presa vremii de Mihai Eminescu.

Inegalabil până în zilele noastre, Mihai Eminescu rămâne un „genial polemist, unic în felul său, îmbrățișând o tematică extrem de variată, tratată cu multă știință, cu o impresionantă putere de argumentație, cu neobosită vervă intelectuală și satirică, susținută de foarte multe ori cu mijloace stilistice dintre cele mai variate, care conferă stilului său publicistic expresivitate și mare forță persuasivă”. Marele gazetar și-a definit un stil personal (eminescian), ca de altfel în tot ce a scris (lirică și proză).

Studiul „Mihai Eminescu note privind stilul publicistic”, apărut în anul 2000, la Editura Cutia Pandorei din Vaslui, incită (cum de altfel a dorit și autorul, Prof. Univ. Constantin Parfene) la cunoașterea, la cercetarea publicisticii eminesciene.

Trăsăturile definitorii ale omului Constantin Parfene se conjugă cu dragostea fată de Eminescu și frumos, dăruirea de sine, neodihnă, cercetarea, pasiunea și eruditia. Si toate virturile îl asază pe Constantin Parfene într-un panteon al valorilor spirituale românești.

Nicu BOTEZATU

Jocul clipelor

Ce-a fost? A fost
Ce este, va fi fost
Și va urma, ce va să fie
Clipă în neagra veșnicie.

Clipă, trăire, nălucire
Scursă prin timpul cel etern
E amintire spre infern
Ce va fi fost să vie.

Priviri pierdute

Tăcere, lumânări aprinse
Priviri pierdute, priviri triste
Fuioare se strecoară-n van
În fum, lipite de tavan.

În încăpere toate-s ninse
Gânduri rostesc în șoapte stinse
Întruchipări de taină zămislesc
Imagini zboară, se topesc.

Nicu Botezatu

NOI URME PALEOCREȘTINE ȘI CREȘTINE DESCOPERITE PE VALEA ELANULUI

Preocupările privind creștinismul le-au avut mai mulți cercetători, dar pentru Moldova îi cităm pe Gheorghe Coman, Dan Gh. Teodor, Ruxanda Alaiba, Victor Spinei, Costachi Buzdugan, Marin Rotaru. Dacă până în anul 1989 preocupările privind răspândirea creștinismului erau mai puține, acum ele s-au intensificat, realizându-se studii și cataloge.

Descoperirea la Șuletea a unei biserici-bordei în anul 1993, distrusă cu ocazia construirii unui dig pe pârâul Șipote, unde au apărut mai multe pietre și oase de animale prevăzute pe suprafața lor cu litere grecești și simboluri creștine incizate, precum și obiecte de cult, a făcut să sporească informațiile privind răspândirea cultului creștin în rândul populației din această parte a Moldovei, în secolele X-XI. Dar, aici, au apărut materiale paleocreștine începând cu secolul IV d.Hr., fiind vorba de existența unei comunități creștine mult mai vechi. Biserica-bordei de aici este

rezultatul existenței unei îndelungate vieți creștine active, care a lăsat certe urme, cu o mare diversitate de simboluri și obiecte de cult: cruci simple, încadrate în cerc, cruci de diferite tipuri, monogramul lui Hristos în diferite variante, ancora, ramura de palmier, steaua cu cinci colțuri, peștele și căprioara. Multe simboluri și obiecte creștine au fost descoperite și la Giurcani, unele foarte asemănătoare cu cele de la

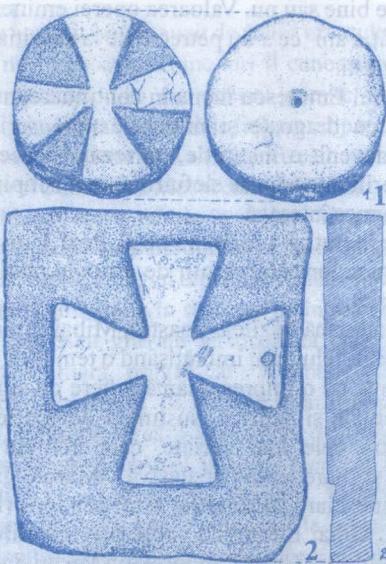

Fig.1 Crucile sculptate în relief pe gresie; 1. Șuletea 2. Giurcani

Şuletea.

În vara acestui an, colecția de antichități creștine s-a îmbogățit cu piese deosebit de importante. Tot la Șuletea s-a găsit o gresie de formă discoidală cu diametrul de 8,5 cm și grosimea cuprinsă între 1,7-2,2 cm, de culoare cenușiu-maronie. Are pe avers o cruce cu brațele egale, lățite la extremități, sculptată în relief, iar pe revers, în centru, o gaură circulară de 5 mm în diametru și adâncimea de 3 mm (fig.1/1). Tot o cruce cu capetele lățite

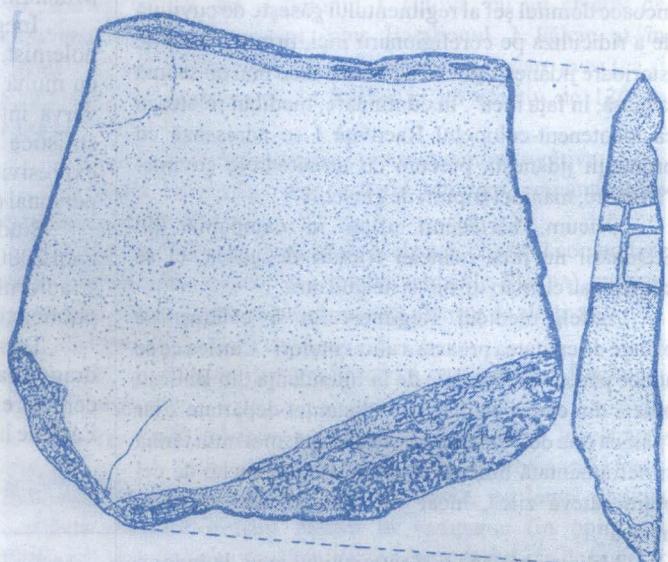

Fig.2
Cruce incizată pe o gresie verde. Giurcani

și cu brațele inegale, sculptată în relief pe o gresie de formă rectangulară, s-a descoperit la Giurcani-N. Are lungimea de 17 cm, lățimea de 14,5 cm, iar grosimea între 1,6-2,6 cm (fig.1/2). De aici provine și o gresie verde pentru ascuțit unelte de metal, care are pe o latură îngustă incizată o cruce cu brațele inegale (fig.2). Crucea este incizată pe o porțiune puțin reliefată față de suprafața gresiei. Gresia are lungimea de 16,4 cm, lățimea de 14,8 cm, iar grosimea între 1,5 și 3 cm. Lungimea crucii este de 2,5 cm.

Crucea de pe piatra circulară descoperită la Șuletea se încadrează în seria celor de la Malta și se datează în perioada secolelor VI-VIII, având analogii cu crucea cioplită într-o piatră de calcar de la Gherăseni-Buzău, cu cea de la Davideni-Neamț și cu crucea din tiparul de la Botoșana-Suceava. Aceeași datare este valabilă și pentru crucea de pe piatra de la Giurcani. Crucea de pe gresia verde se poate data în secolele IX-XI.

Și încadrarea cronologică a obiectelor descoperite recent se desfășoară pe o lungă perioadă de timp, dovada unei activități creștine îndelungate în cele două așezări. Realizarea și folosirea unui mare număr de însemne creștine demonstrează că populația sedentară din comunitățile acestea a trăit și s-a exprimat creștinește.

Creștinismul s-a practicat și în alte așezări de pe valea

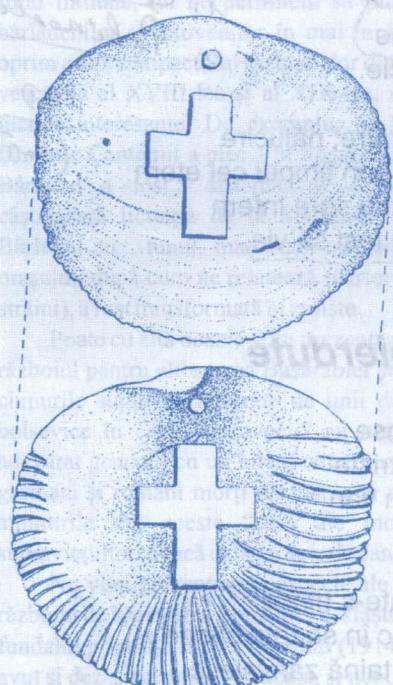

Fig.3 Cruce decupată într-o valvă de scoică marină. Ivășcani

Elanului. Urme s-au descoperit la Murgeni, Horga, Epureni, Dodești, Raiu, Grumezoaia, Fedești, Bârlălești, dar la Șuletea s-a descoperit prima biserică-bordei din Moldova, un lăcaș de cult modest dar cu multe urme creștinești, departe de suratele zidite din piatră de pe teritoriul Dobrogei.

Prezentăm în acest articol și o descoperire mult mai târzie dar interesantă. La Ivășcani, siliște veche de pe valea Jigăliei (sec.XVII-XVIII), în necropola așezării, răvășită de lucrările agricole, s-a găsit o valvă de scoică marină, de formă circulară, cu o cruce decupată în ea. Valva are un orificiu în zona articulației, pentru a fi atârnată la gât. Diametrul maxim al valvei este de 12,7 cm. Crucea are brațul vertical de 5,2 cm, brațul orizontal de 4,3 cm și grosimea brațelor de 1,3 cm. A aparținut, probabil, unui preot și poate fi datată în perioada când a existat localitate (fig.3). Frumusețea piesei constă în faptul că pe partea concavă, sidefată are incizii dispuse sub formă de raze în jurul crucii.

Marin ROTARU

Viișoara, la sud-vest de satul Viltotești.

Făgădău, făgădaie, substantiv neutru, semnifică *han, ospătărie, cărciumă*. Se amplasau de-a lungul unor drumuri comerciale de mai mare sau mai redusă circulație. Uneori, dispuneau și de câte o moară, pentru măcinatul cerealelor. Originea termenului este din limba maghiară - „fogado”.

Făurei, Făurenii, Făurești, toate au originea comună în termenul latin „faber”, care semnifică fierar. Toponimele enunțate sunt nume ale mai multor foste sate și ale unor actuale unități de relief din județul Vaslui. Prin contopire cu alte așezări omenești, numele satelor nu s-a mai păstrat. Un deal are și din componenta numelui de sat care a dispărut: Făurei - Băicanii. Are altitudinea de 200 m și este situat la nord-est de satul Coroiești de Sus, comuna Coroiești. Aici, pe valea Pereschivului Mic, lângă Coroiești de Sus, a existat satul Făurenii. A fost înglobat de satul Chilieni în anul 1774. A continuat însă, numele moșiei satului, restrâns apoi, la numele dealului amintit.

Asemenea sat cu această denumire a fost și în nordul actualului sat Vălenii din comuna Pădureni. S-a contopit și l-a asimilat satul Șchiopeni. Transcrierea lui în documentele timpului a fost destul de variată: Faurii - Răzești, Făurei, Făurescu, Fiurești.

Prelucrarea fierului pentru obținerea obiectelor utilitare a determinat în situația concentrării mai multor breslași într-o așezare umană, toponimul analizat și larg răspândit în întreaga țară. În județ îl mai identificăm, asociat sau nu, la două componente geomorfologice: Fauri - Chiștelnița, nume de vale și pârâu cu scurgere temporară și care se varsă la nord-est de satul Moara Domnească, comuna Văleni, în râul Bârlad și al-

CÂTEVA TOPONIME DIN JUDEȚUL VASLUI, EVOCATOARE DE ISTORIE ECONOMICĂ

În două articole publicate de această revistă, am evocat acele nume de locuri pe care le-au impus practicile agricole din arealul în care se situează și județul nostru. Apoi, în alt articol, „ma-m referit la toponimele rezultate din existență, exploatarea și valorificarea fondului forestier. Pentru articolul de față mi-am propus să pun în discuție toponimele generate de alte activități economice, decât cele evocate. Se impune observația că un articol de revistă, oricăr de amplu ar fi, nu poate înlocui un studiu sistematic, interdisciplinar, pe care îl reclamă asemenea domeniul. De aceea, socotesc că ceea ce întreprind este doar o semnalare asupra diferitelor topice, urmând ca altcineva să se aplece și să le cerceteze cu temei.

Băcanii este numele satului de reședință al comunei omonime. Atestarea documentară a existenței sale este din anul 1489. Numele său indică activitate comercială, de vânzare cu amănuntul a produselor alimentare. Etimologia cuvântului este „bakal” și provine din limba turcă. Aici se circumscrie și toponimul **Băcăoani**, sat

în comuna Muntenii de Jos. S-a constituit ca așezare - sat - după primul război mondial.

Ca expresie a existenței activității comerciale relativ intense, la jumătatea secolului al XIX-lea, se desprinde pentru o perioadă scurtă de vreme, târgul Ionășeni. Ulterior, târgul se reînghiează în teritoriul satului. Funcția comercială de târg se explică prin buna amplasare geografică, la confluența văii Bogdana cu cea a Similei. Punctul nodal al drumurilor de vale, distanță de 12 km față de orașul Bârlad și o rețea bogată și veche de așezări rurale pe respectivele văi, au fost premisele favorabile ale apariției, evoluției și consolidării acestui toponim.

Făgădău, Făgădăului sunt nume de dealuri și pădure, în județul nostru. Unul, de 370 m înălțime, este la nord de satul Șișcani, comuna Hoceni. Cel al Făgădăului, de 150 m înălțime, este la sud-vest de satul Pogănești, comuna Stănești. Un altul, cu același nume, de 265 m înălțime este situat la sud-est de localitatea, centru de comună, Zorleni. Pădurea Făgădău este în comuna

doilea, Fauru, deal de 290 m înălțime, situat la sud-vest de satul Mărășești, comuna Voinești.

Blidari este numele dealului de 330 m înălțime, situat la sud de satul Ibănești din actuala comună Alexandru Vlahuță. Toponimul ne sugerează existența unei grupări profesionale care producea blide. Blid este numele popular al unui vas adânc, de lut, lemn sau metal, din care se mănâncă. Este sinonim cu strachină. Cuvântul este de origine slavă - „bliudu”. Când se făcea din lut, situația cea mai frecventă, realizatorii se numeau blidari sau olari. Termenul modern pentru această profesie este de ceramisti. Existența în aceeași zonă a satului Puț Olarului este de natură să ne convingă că au existat practicanții acestei meserii care au impus respectivele toponime. Astăzi, în zonă, nu se mai practică olărul.

(va urma)

prof. Vasile CÂRCOTĂ

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală
"Academia Bârlădeană"

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef), Simion Bogdănescu, Ritta Mintiade și Nicolae Mitulescu.

Tehnoredactare: Bogdan Artene.

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad.

Acest număr a fost sponsorizat de d-na prof. Elena Monu, președinta Academiei Bârlădene, și de Editura *Sfera* Bârlad.

REALIZĂRI MEDALISTICE ALE BÂRLĂDENILOR, ÎN CURSUL ANULUI 2002

Continuând bogata și recunoscuta activitate numismatică și medalistică (pe plan național), Fundația Culturală „Dr.C.Teodorescu” a realizat, în

cursul anului 2002, două medalii aniversare, adevărate documente în metal, care marchează două momente memorabile: împlinirea a 150 de ani de la nașterea marelui dramaturg, prozator și publicist I.L.Caragiale și împlinirea a 100 de ani de la nașterea prof.dr.doc.Ion Iancu, cel care a pus bazele Departamentului de Anatomie a universității ieșene, departament care îi poartă numele.

Inițiativa și finanțarea celor două medalii aparțin, în exclusivitate, doctorului Constantin Teodorescu, iar realizarea machetelor, medalistului Nicolae Mitulescu.

Ambele medalii au fost realizate la Monetaria Statului într-un tiraj de 100 bucăți, fiind confecționate din tombac, având un diametru de 60 mm și se prezintă în felul următor:

Medalia I.L.CARAGIALE

Pe avers a fost reprezentat chipul marelui dramaturg pe întregul câmp al medaliei, iar în

partea superioară, pe un rând curbat, a fost gravată inscripția „I.L.CARAGIALE”.

Pe conturul reversului a fost înscrisă legenda: „DRAMATURG, PROZATOR, PUBLICIST”, iar în cîmpul medaliei, pe patru rânduri orizontale, textul: „UNESCO / MARI ANIVERSĂRI / CULTURALE / ION LUCA CARAGIALE”.

La partea inferioară, pe două rânduri orizontale, apare numele inițiatorului și finanțatorului acestei medalii: „FUNDАȚIA CULTURALĂ Dr. CONST. TEODORESCU/BÂRLAD”.

Medalia, însotită de o diplomă de excelență, a fost oferită unor instituții de cultură, precum și unor personalități ale culturii bârlădene, vasluiene și naționale.

Medalia ION IANCU

Pe avers, în cîmpul medaliei a fost reprezentat chipul (bustul) marelui om de știință flancat de anul nașterii „1902” și de cel aniversar, „2002”. Pe contur, în partea superioară, a fost gravat textul: „CENTENAR ION IANCU”, iar la partea inferioară, realizatorul medaliei: „FUNDАȚIA Dr.C.TEODORESCU-BÂRLAD”.

Pe revers, în centrul și în partea stângă a medaliei, a fost reprezentată fațada clădirii Universității de Medicină și Farmacie din Iași, înconjurată, parțial, de o ramură de stejar pentru ca, în partea superioară - dreapta, pe două rânduri curbate, să fie înscris textul: „UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE Gr.T.POPA, IAȘI”, precum și anul construcției, „1879”.

Medalia constituie un important document numismatic care marchează pentru eternitate numele și chipul marelui om de știință care a fost ION IANCU.

Nicolae Mitulescu
Societatea de Numismatică
Română
Secția Bârlad